

สวนพลังเครือข่าย

ปกป้องเด็กปฐมวัย ฝ่าวิกฤตภัยโควิด - ๑๙

ทัทยา อุนุสสรราชกิจ
องอาจ ฤทธิ์ปรีชา
เขียนและเรียบเรียง

อ่าน
สร้างสุข
ภาคี

พบกันในใหม่ พบความสุขทุกครั้งที่เปิดหนังสือ

สามพลังเครือข่าย

ปกป้องเด็กปฐมวัย ฝ่าวิกฤตภัยโควิด - ๑๙

ทัทยา อнуสรราชกิจ
องอาจ ฤทธิปรีชา

เขียนและเรียบเรียง

สำนักหนังสือไทย

ปกป้องเด็กปฐมวัย ฝ่าวิกฤตภัยโควิด - ๑๙

ISBN : 978-616-8279-16-8

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กรกฎาคม ๒๕๖๔

จำนวนการพิมพ์ : ๑,๐๐๐ เล่ม

เขียนและเรียบเรียง : ทักษิญา อนุสรราชกิจ
องอาจ ฤทธิ์ปรีชา

บรรณาธิการ : สุดใจ พรหมเกิด

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : สิริวัลย์ เรืองสุรัตน์

บรรณาธิการฝ่ายศิลป์ : ปางริย์ พุทธเจริญ

ภาพปก : ชาญศิลป์ กิตติโชติพานิชย์

ภาพประกอบ : โอม รัชเวทย์ ชาญศิลป์ กิตติโชติพานิชย์

คณะทำงานขับเคลื่อนสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน :

หทัยรัตน์ พันดาวงษ์, สิริวัลย์ เรืองสุรัตน์, ชัยวัฒน์ คงคาลิหมิน,
สิริภรณ์ ขาวหน้าไม้, นิตยา หอมหวาน, อัสริ ปาเกอร์, ธัญนรี ทองชุม,
นิศารัตน์ อำนาจอนันต์, จันทิมา อินจร

จัดพิมพ์และเผยแพร่ :

มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

๔๒๔ หมู่บ้านเงาไม้ ขอยจรัญสนิทวงศ์ ๖๗ แยก ๓ ถนนจรัญสนิทวงศ์
แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๔๒๔-๔๖๑๖ โทรสาร : ๐-๒๔๘๑-๑๘๗๗

Email : happy2reading@gmail.com

Website : www.happyreading.in.th

Facebook : <https://www.facebook.com/HappyReadingNews> (อ่านยกกำลังสุข)

พิมพ์ที่ : บริษัท แพลน พรินท์ติ้ง จำกัด

โทรศัพท์ : ๐-๒๒๗๗-๒๒๒๒

คุยเปิดใจ

ยังกักวิกฤตโควิด - ๑๙ หนูน้อยยังต้องการหนังสือ

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

.....

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด - ๑๙ ทำให้ครอบครัว ชุมชนที่ยากลำบาก ยิ่งเปราะบาง แม้รัฐจะพยายามออกมาตรการช่วยเหลือเยียวยาต่าง ๆ แต่ในกลุ่มเด็กเล็กหรือปฐมวัย (๐ - ๖ ปี) แทบไม่มีมาตรการพิเศษออกมาตอบสนองอย่างทันที่ ทั้งการดูแลความปลอดภัย โภชนาการ เหนืออื่นใด คือการพัฒนาทักษะชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ซึ่งอาจขาดหายไป และจะส่งผลต่อเนื่อง ระยะยาว กลายเป็นแผลเป็นที่ไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้ เครือข่ายอ่านยกกำลังสุข (ศูนย์ประสานงาน อ่านยกกำลังสุข) และเครือข่ายพลังอ่านชายแดนใต้ ดำเนินงานบูรณาการการอ่านกับสุขภาวะ ๔ มิติ เพื่อให้หนูน้อยได้มีความสุข ความมั่นคงทางใจ เข้าถึงอาหารปลอดภัย และสร้างเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ช่วยลดช่องว่างเด็กยากจนที่ขาดโอกาสการเรียนรู้และเข้าถึงหนังสือเด็กได้น้อยกว่าครอบครัวฐานะ ร่ำรวยถึง ๔ เท่า รวมถึงหนุนการฟื้นคืนพลังชุมชนกลับมาดูแลเด็กและครอบครัว

ประสบการณ์ที่ร่วมกันถ่ายทอดในครั้งนี้ เพื่อเรียกร้องให้ชุมชน สังคมได้สร้างโอกาสให้เด็กปฐมวัย ทุกครัวเรือนเข้าถึงหนังสือภาพสำหรับเด็ก ๓ เล่ม หากภาครัฐได้ประกาศนโยบายเพื่อเอื้อให้เด็กเข้าถึง การอ่านและสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็ก (ข้อตกลงองค์การยูนิเซฟ) จะสร้าง ภูมิคุ้มกันและเป็นภูมิคุ้มใจในการพัฒนาศักยภาพพลเมืองแห่งอนาคต

ขอขอบคุณแกนนำขับเคลื่อนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ท้ายา อนุสรราชกิจ และองอาจ ฤทธิปรีชา ที่จัดเวลาเรียบเรียงงาน ประสบการณ์จากเพื่อนภาคีที่มากคุณค่ามอบแก่สังคมแห่งความหวัง

สุดใจ พรหมเกิด

ผู้จัดการแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

สารบัญ

คุยเปิดหน้า

๓

ส่วนหลังเครือข่าย

ปกป้องเด็กปฐมวัย ฝ่าวิกฤตภัยโควิด - ๑๙

๖

เด็กเล็กและผลกระทบจากโควิด - ๑๙

โควิด - ๑๙ คุณค่า... การสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านยังสำคัญ

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ภาคเหนือ

๑๐

โลกที่ฟังเหมือนง่ายแต่สร้างยาก

เชียงใหม่ : การปรับตัวของ คนวัยใส ในสถานการณ์โควิด - ๑๙

เชียงใหม่ : เชียงใหม่อ่าน แบ่งปันหนังสือสู่ครอบครัวและชุมชน

เชียงราย : พลิกวิกฤตเป็นโอกาส

พะเยา : โควิดมายังต้องทำงานหนักขึ้น

ลำปาง : เดินหน้าข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่น

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ภาคใต้

๒๖

ปัตตานี : มหัทศจรย์การอ่านฯ เด็กชายแดนใต้ ให้ความสำคัญกับการใช้การอ่านเพื่อพัฒนา EF

นครศรีธรรมราช : สร้างการอ่านวิถีใหม่ด้วยนวัตกรรม 3 A Model

๓ จังหวัดชายแดนใต้ : มหัทศจรย์เด็กปฐมวัย เน้นการทำงานในพื้นที่เปิด

ยะลา : กลุ่มลูกเหรียญ อสม. ยังเป็นกลไกที่สำคัญ

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ภาคอีสาน

๓๖

สุรินทร์ : สร้างวิถีวัฒนธรรมการอ่านด้วย นิทานท้องถิ่น

สุรินทร์ : ธนาคารหนังสือ และ ธรรมบุญชุมชน : กระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

ในสถานการณ์โควิด - ๑๙

เลย : ขยายงานระดับตำบล อำเภอ จังหวัด

ร้อยเอ็ด : การอ่านออกเสียงสร้างฐานวัฒนธรรมการอ่าน

โคราช : พลิกวิกฤตเป็นโอกาส พัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยการอ่าน

ยโสธร : Grab Drug Grab Book ยาไปไหน หนังสือนิทานไปด้วย

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) ๕๕

มอศ. : นิทานและการอ่านเป็นเครื่องมือเปิดประตูสู่ชุมชน

ทุ่งครุ : สร้างนิสัยรักการอ่านทั้งครอบครัว

อ่านบ้านบ้าน : การอ่านเข้มแข็ง ชุมชนมั่นคง

ສຳນວນລັງໂຄຣ້ອນທ່າຍ

ປກປ້ອງເດັກປະມວຍ ຝາວັກຖຸກກັຍໂຄວິດ - ໑໔

โควิด - ๑๙ ระบาดในเมืองไทย ระลอกแรก - ช่วงต้นปี ๒๕๖๓ ก่อนจะค่อย ๆ ซาลง แต่กลับมาเจอระลอกสอง - ปลายปี ๒๕๖๓ เรื่อยมาถึงไตรมาสแรกของปี ๒๕๖๔ และมีระลอกสามเกิดขึ้นอีกตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นมา

โรคอุบัติใหม่นี้ส่งผลกระทบต่อชีวิตของคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ ชนชั้น และผลกระทบนั้นดำเนินไปในทุกอณูของชีวิต ทั้งสุขภาพอนามัย หน้าที่การงาน เศรษฐกิจ สังคม ถึงขั้นต้องเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่จากที่เคยเป็น ไปสู่ “ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)” ซึ่งหลายสิ่งหลายอย่างไม่มีวันเหมือนเดิมอีกต่อไป

เด็กเล็ก และ ผลกระทบจากโควิด - ๑๙

มีงานวิจัยหลายชิ้นและความจริงเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่า เด็กเล็กหรือเด็กปฐมวัย - กลุ่มเป้าหมายหลักในการทำงานของภาคีเครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ภายใต้การสนับสนุนของแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพจากโควิด - ๑๙ น้อยกว่าผู้ใหญ่โดยเฉพาะผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีโรคประจำตัว

น.พ.มณูญ สีเชวงวงศ์ แพทย์เฉพาะทางด้านโรคระบบการหายใจ โรงพยาบาลวิชัยยุทธ ได้โพสต์ข้อความบนเฟซบุ๊ก เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ระบุว่า “โรคโควิด - ๑๙ ที่กำลังระบาดขณะนี้ ส่วนใหญ่แพร่มาจากผู้ใหญ่มากกว่าจากเด็ก ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่า แม้เด็กจะสามารถรับเชื้อและแพร่กระจายเชื้อให้ผู้อื่นได้เหมือนกับผู้ใหญ่ แต่เมื่อรับเชื้อแล้ว ส่วนใหญ่เด็กจะไม่มีอาการ หรือเมื่อป่วยก็มีอาการน้อย โอกาสต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลน้อยกว่าผู้ใหญ่และคนสูงอายุมาก ที่สำคัญอัตราการเสียชีวิตของเด็กจากโรคโควิด - ๑๙ ต่ำกว่าไวรัสทางเดินหายใจตัวอื่น ๆ มาก”

ด้วยเหตุนี้ ผลกระทบสำคัญจากการแพร่ระบาดของโควิด - ๑๙ ที่มีต่อเด็กเล็กก็คือ ผลกระทบทางสังคมและการดำเนินชีวิต เช่น การไม่ได้ไปโรงเรียน ขาดการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ไม่ได้ออกไปเล่น ไปเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ต้องอุดอู้อยู่แต่ในบ้านกับครอบครัว

รายงานชิ้นหนึ่งของ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ระบุผลกระทบด้านสังคมของโควิด - ๑๙ ที่มีต่อเด็กและเยาวชน ไว้อย่างรอบด้าน ดังนี้

“ด้านการเลี้ยงดู” เด็กขาดผู้ดูแล ทำให้บางครอบครัวต้องพาเด็กออกไปทำงานด้วย ซึ่งบางครั้งสถานที่ทำงานก็ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก หรือบางครอบครัวต้องทิ้งเด็กเล็กไว้ตามลำพัง

“ด้านโภชนาการ” เด็กที่อยู่ศูนย์เด็กเล็กจะได้รับอาหารและนมตามเวลา แต่เมื่อเด็กต้องอยู่บ้าน บางครั้งต้องรับประทานอาหารเหมือนผู้ใหญ่ หรือต้องกินข้าวกับบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป หลายครอบครัวต้องเปลี่ยนมาซื้อนมกล่องแทนนมผงสำหรับเด็กเล็กซึ่งมีราคาแพง ทำให้เด็กได้รับสารอาหารไม่ครบถ้วน กินข้าวได้น้อยลงเพราะเมนูเดิมซ้ำ ๆ

“ด้านพัฒนาการ” แม้ว่าเวลาที่ศูนย์เด็กเล็กปิดจะทำให้พ่อแม่มีเวลาอยู่กับลูกมากขึ้น แต่เด็กก็ขาดกิจกรรมหรือของเล่นที่ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการ และการที่ผู้ปกครองเกรงว่าเด็กจะติดโควิด - ๑๙ จึงไม่ค่อยให้ออกไปข้างนอก เด็กจึงต้องอยู่ในห้องแคบ ๆ ดูโทรทัศน์หรือเล่นมือถือมากขึ้น ทำให้มีพฤติกรรมติดจอ ก้าวร้าว เอาแต่ใจตัวเอง ขาดระเบียบวินัย

“ด้านสุขภาพและการเดินทาง” การที่เด็กต้องอยู่ในห้องแคบ ๆ ประกอบกับอากาศที่ร้อน เด็กบางคนก็เป็นผดผื่นส่งผลให้อารมณ์หงุดหงิด ไม่เชื่อฟัง แต่ในส่วนของ การต้องพาเด็กไปรับวัคซีนตามนัดพบว่าส่วนใหญ่ยังสามารถพาเด็กไปรับวัคซีนได้ตามกำหนด แต่หากต้องเดินทางด้วยรถสาธารณะก็อาจจะต้องรอรถนานขึ้น

นอกจากนี้จากสถิติการให้บริการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการของกรมอนามัยพบว่า เด็กได้รับการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัยลดลงมาก เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี ๒๕๖๒ (ร้อยละ ๖๓.๗ เทียบกับร้อยละ ๙๑.๒) หากเด็กมีพัฒนาการล่าช้าก็จะเสียโอกาสในการได้รับการกระตุ้นพัฒนาการที่เหมาะสม

โควิด - ๑๙ คุกคาม...

การสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านยังสำคัญ

จากรายงานของทีดีอาร์ไอพบว่า ผลกระทบทางสังคมของโควิด - ๑๙ ยิ่งซ้ำเติมปัญหาเดิม ๆ คือ ทำให้เด็กห่างเหินจากการอ่านหนังสือหรือการฟังนิทาน ข้อสำคัญคือ **“การดูโทรทัศน์หรือเล่นมือถือมากขึ้น”** นำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ก้าวร้าว เอาแต่ใจตัวเอง ขาดระเบียบวินัย ซึ่งที่ผ่านมา ภาคิเครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. พยายามทำงานเพื่อแก้ปัญหาที่มาอย่างต่อเนื่อง

ขณะที่ปัญหาเดิมยิ่งรุนแรงเนื่องจากสถานการณ์ทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป ภาคิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ภายใต้การสนับสนุนของแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. ก็ยังต้องทำงานหนักขึ้นหาทางพลิกแพลงแผนการทำงานเดิม และสร้างเสริม สร้างสรรค์แผนใหม่ เพื่อขับเคลื่อนโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ให้มากที่สุด

แม้จะต้องมีการปรับเปลี่ยน แต่ยังคงยึดประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กปฐมวัย และผู้ดูแลเด็ก (ครู และคนในครอบครัว) มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

และต่อไปนี่คือพลังขับเคลื่อนของภาคิเครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านทั่วประเทศ ท่ามกลางภาวะวิกฤตโควิด - ๑๙ ซึ่งนำมาสู่ชีวิตวิถีใหม่ ก้าวใหม่ ๆ ในการทำงาน การต่อสู้กับความยากลำบาก เพื่อความสำเร็จของวันนี้และวันข้างหน้า เพื่อเด็กเพื่อครอบครัว เพื่อบ้านเมืองในอนาคต

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน
ภาคเหนือ

ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศ ภาคีเครือข่ายของแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. มีพื้นที่ทำงานในจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ พะเยา และลำปาง ทุกภาคีได้รับผลกระทบในการทำงานจากการแพร่กระจายของเชื้อโควิด - ๑๙ ไม่ต่างกัน

แม้แผนการทำงานของแต่ละพื้นที่ จะเกาะติดและเจาะลึกด้วยรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายเดียวกันนั่นคือ ต้องการให้เกิดวัฒนธรรมการอ่านอย่างยั่งยืนในจังหวัดของตน เมื่อเจอวิกฤตโควิด - ๑๙ ทุกคนทุกภาคีรู้ดีว่าการทำงานในช่วงปีนี้ จะต้องหนักหนาและยากกว่าเดิมอย่างแน่นอน

การทำงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านที่ทุกภาคีในภาคเหนือเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดคานงัดที่สำคัญ คือ **“การสร้างนักอ่านหน้าใหม่”** สำหรับในเด็กเล็กนั้นหมายถึงการทำให้เด็กปฐมวัยรักหนังสือภาพ หนังสือนิทาน คู่กันเคยกับหนังสือนิทาน มีหนังสือนิทานเป็นเพื่อน เพราะเชื่อว่าในช่วงปีทองของชีวิต เป็นช่วงแห่งการบ่มเพาะคุณลักษณะที่ดีในตัวพวกเขา ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ดังนั้นสิ่งที่คนทำงานมุ่งมั่นก็คือ **“การสร้างโลกที่มีผู้ใหญ่อ่านนิทานให้เด็กฟัง”**

ใจที่ฟังเหมือนง่าย แต่สร้างยาก

“การอ่านนิทานให้เด็กฟัง” เป็นโจทย์ต้นทางที่หากมองโดยผิวเผินดูเหมือนง่าย บางคนอาจคิดว่าแค่เรียกลูกมานั่งตัก แล้วเปิดนิทานอ่านให้ฟังก็จบแล้วไม่เห็นมีอะไรยากเย็น แต่ความจริงที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย การทำให้ผู้ใหญ่อ่านนิทานให้เด็กฟังนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากมายและซับซ้อน

“ผู้ปกครองอ่านหนังสือไม่ออก” นี่คือความจริงที่มีอยู่มากมายในสังคม คนไทยจำนวนไม่น้อยอ่านหนังสือไม่ได้ แม้จะผ่านการศึกษาระดับพื้นฐานมาแล้ว บางคนไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก บางคนจบโรงเรียนออกมาได้ แม้อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ บางคนวางปากกาดินสอไปนานแล้ว และในมือมีแต่เครื่องมือทำมาหากิน ฯลฯ

ดังนั้นจึงไม่ต้องคิดถึงการอ่านตัวหนังสือในหนังสือนิทาน เพราะแม้แต่การอ่านการเขียนชื่อตัวเองยังยากเย็น บางคนการพูดหรือตอบคำถามเป็นภาษาไทยก็ไม่ได้ง่ายสำหรับพวกเขา

“ความเหนื่อยล้าที่ต้องออกไปทำงาน” หาเลี้ยงครอบครัวเลี้ยงคนในบ้านอีกทะเล ในภาวะที่ไม่มีโรคระบาด เศรษฐกิจเติบโตไปตามปกติ การประกอบอาชีพรับจ้างรายได้วันละไม่กี่บาท ก็ทำให้ต้องใช้แรงกายแทบทั้งหมดเพื่อให้เกิดรายได้เพียงพอ

สำหรับการเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของสมาชิกทุกคนในครอบครัว

ไม่ต้องฝันถึงการซื้อนิทานสวย ๆ ดี ๆ ให้ลูกแค่มีอาหารให้กินอิ่มท้องและเติบโตก็น่าดีมากแล้ว ไม่ต้องฝันถึงการพาลูกไปเลือกหนังสือที่อยากได้ในร้านหนังสือ บางทีคำว่า “ร้านหนังสือ” อาจไม่เคยมีอยู่ในชีวิตของพวกเขา

คนส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าการอ่านนิทานให้เด็กฟังนั้น “เป็นเรื่องเล็กที่ทำแล้วให้ผลคุ้มค่า” นี่เป็นสิ่งที่คนทำงานเห็นอยู่แล้วชัดเจน เช่นเดียวกับคนที่เข้าถึงข้อมูล รู้จักอินเทอร์เน็ต เป็นนักวิชาการ ชอบศึกษาค้นคว้าความรู้ เข้าใจคำว่าจิตวิทยา ฯลฯ คนเหล่านั้นรับรู้ เข้าใจ และเชื่อมั่นอย่างไม่มีข้อสงสัย

แต่สำหรับคนที่อยู่นอกเหนือนิยามเหล่านี้ ไม่มีทางที่จะเข้าใจ การเลี้ยงลูกที่หวังเพียงอย่าให้ลูกมารบกวนเวลาพักผ่อน เวลาทำงานให้มากที่สุด การทำให้เด็ก “นิ่ง” ได้ คือความหวัง ซึ่งสิ่งง่ายและคิดออกจากประสบการณ์ของพวกเขาคือการเปิดโทรทัศน์ หรือยื่นโทรศัพท์มือถือให้เด็ก โดยไม่รู้ว่า กำลังทำบางเรื่องที่ให้ผลในทางตรงกันข้ามกับการยืมนิทานให้ลูก หรือการนั่งลงอ่านนิทานให้ลูกฟัง

เสียงใหม่ : การปรับตัวของ คนวัยใส ในสถานการณ์ โควิด - ๑๙

“กลุ่มคนวัยใส” ภาคิคนทำงานส่งเสริมการอ่าน
ที่ทำงานในระดับเล็กสุดในจังหวัดเชียงใหม่ แต่ทว่า
เจาะลึกและเกาะติดปัญหาที่ซับซ้อนมากที่สุด

ปีที่ผ่านมาก กลุ่มคนวัยใสทำงานกับพ่อแม่วัยรุ่น
กว่า ๕๐ ครอบครัว และความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็น
รูปธรรมจับต้องได้คือ แม่วัยรุ่นอย่างน้อย ๒๐ คน
อ่านหนังสือนิทานให้ลูกฟังทุกวัน และเด็ก ๆ เหล่านั้น
มีความสุขที่ได้ฟังนิทานจากพ่อแม่เป็นประจำ ทำให้
มีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับ

“แม่วัยรุ่น” เป็นกลุ่มคนที่ต้องรับภาระของ
ความเป็นแม่ในวันที่ยังไม่พร้อม ทั้งด้านสถานภาพ
และความรู้สึก ทำให้บางคนเกิดภาวะซึมเศร้า
ครอบครัวไม่อบอุ่นเข้มแข็ง เพราะไม่มีความรู้และ
ไม่พร้อมในการเลี้ยงดูลูก รวมทั้งไม่รู้วิธีจัดการ
ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

‘สุดาพร นาคพัก’ คนทำงานกลุ่มคนวัยใสเล่าว่า
“พร” ป่วยเป็นโรคซึมเศร้า ตกงาน มีลูก ๒ คน คนโต
เป็นผู้ชาย ๗ ขวบ มีปัญหาสมาธิสั้น พฤติกรรม
ก้าวร้าวรุนแรง คนเล็กเป็นผู้หญิง ๒ ขวบ ฝึกระวัง
สมาธิสั้น ชนผิตปกติ พูดช้า พรจะอ่านหนังสือนิทาน
ให้ลูกคนเล็กฟังทุกวัน เพื่อบำบัดตัวเองและช่วยให้
ลูกคนเล็กมีพัฒนาการด้านการพูดดีขึ้น

ลูกคนเล็กจะชอบฟังนิทาน สามารถนั่งตักแม่หนึ่ง ๆ
ฟังนิทานจนจบเรื่องได้ ส่วนคนโตหลังจากที่แม่พามา
ร่วมกิจกรรมจากหนังสือนิทานเรื่อง “ปลูกผักสนุกจัง”

สามคนแม่ลูกกลับไปปลูกผักกันเองที่บ้าน โดยเริ่มจากการนำเมล็ดผักบุ้ง และต้นผักบุ้งที่ได้รับจากกิจกรรมไปปลูกต่อเองที่บ้าน โดยหาตะกร้าที่ไม่ใช้แล้ว มาปลูก และเก็บเมล็ดพริก มะเขือ ฯลฯ มาจากร้านขายผักของแม่ โดยมีลูกชายคอยช่วย

เคสนี้ทางกลุ่มคนวัยใสให้การสนับสนุนต่อ โดยสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ ๒,๐๐๐ บาท ในการจัดซื้ออุปกรณ์การเพาะปลูก เช่น กระบะเพาะกล้า ผัก ดิน เมล็ดพันธุ์ผัก ฯลฯ และพาไปศึกษาดูแปลงผักอินทรีย์ในชุมชน จากนั้นพรและลูกได้ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณหน้าบ้านสำหรับทำแปลงผักเล็ก ๆ ซึ่งทางกลุ่มคนวัยใสหวังว่าการปลูกผักจะช่วยเยียวยาครอบครัวให้แข็งแรงขึ้น และช่วยบำบัดให้ลูกชายคนโตมีพฤติกรรมที่อ่อนโยนขึ้น

ในการทำงานตลอดช่วงปีที่ต้องปรับตัวให้เหมาะกับชีวิตวิถีใหม่ ต้นทุนที่กลุ่มคนวัยใสได้แก่ การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายกลุ่มพ่อแม่วัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางจากประสบการณ์ในการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายมานาน เข้าใจบริบทและวิถีชีวิต ทำให้สามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ได้ตรงกับความต้องการของพวกเขา นั่นคือ **“การสร้างสวัสดิการ”**

มีการดูแลช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ให้คำปรึกษา มอบของใช้เด็ก นมผง เงินช่วยเหลืออาหารช่วยเหลือช่วงโควิด ทุนประกอบอาชีพ และการสนับสนุนหนังสือนิทานใหม่ ๆ ที่ได้จากแผนงาน

สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. อย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถนำไปจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ให้กลุ่มเป้าหมายได้ง่าย ตอบโจทย์และตรงตามความต้องการในการแก้ไขปัญหาสุขภาพของเด็ก เช่น เรื่องฟัน เรื่องอาหาร เรื่องการปลูกผัก

แม่จะแก้โจทย์เรื่องทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ไปแล้ว แต่ปัญหาเรื่องทัศนคติและความเข้าใจ ก็ยังเป็นเรื่องท้าทาย ที่คนทำงานต้องใช้ความจริงเชิงประจักษ์พิสูจน์ให้เห็น ดังที่สุดาพรเล่าว่า

“**เหมย**” มีลูกอายุ ๑ ปี ๙ เดือน เหมยเป็นสะใภ้ เข้ามาอยู่ในบ้านของแม่สามี และแม่สามีไม่ชอบ ลูกสะใภ้ ไม่ว่าจะเหมยทำอะไรจะขวางหูขวางตาและ โดนแม่สามีดุด่าเสมอ แม้กระทั่งการอ่านนิทานให้ ลูกฟัง ถ้าแม่สามีเห็นจะเข้ามาด่าทันทีว่า “อ่านทำไม เสียเวลา แม่เลี้ยงลูกมาหลายคนไม่เห็นมีใครได้ฟัง นิทานซักคน ก็โตมาได้หมด”

เหตุการณ์นี้ทำให้เหมยต้องหลบ ๆ ซ่อน ๆ ทุก ครั้งที่อ่านนิทานให้ลูกฟัง ต้องใช้ช่วงเวลาก่อนนอน ที่สามารถอยู่กับลูกตามลำพัง การอ่านนิทานให้ลูกฟัง ของเหมยจึงไม่ง่ายเหมือนบ้านอื่น ลูกของเหมยป่วย มีก้อนน้ำในสมอง ปอดมีปัญหา อยู่ในช่วงเฝ้าระวัง ภาวะดาวน์ซินโดรม การเจ็บป่วยทางร่างกายทำให้ เด็กมีพัฒนาการช้าในทุกด้าน รวมถึงด้านการพูด

เหมยจึงพยายามจะใช้หนังสือนิทานช่วยพัฒนา ให้ลูกพูดเร็ว ๆ ตามคำแนะนำของแพทย์ ปัจจุบันลูก ของเหมยเริ่มพูดได้เป็นคำ ๆ บ้างแล้ว และเป็นเด็ก ที่รู้ความมากขึ้น

ในช่วงระหว่างดำเนินกิจกรรมโครงการฯ มีการ แพร่ระบาดของโควิด - ๑๙ ทำให้แผนกิจกรรม “**นิทานสัญจร**” ที่ต้องจัดร่วมกับเทศบาลในงานวันเด็ก ไม่สามารถจัดได้ เนื่องจากมีคำสั่งจากผู้ว่าราชการ จังหวัดให้งดจัดงานวันเด็ก จึงมีการปรับแผน ให้

นักสื่อสารนิเวศการอ่าน ซึ่งเป็นแม่วัยรุ่นน ที่ปกติจะต้องลงพื้นที่เยี่ยมบ้านครอบครัวของแม่วัยรุ่นน ๕๐ ครอบครัว เป็นประจำทุกเดือนอยู่แล้ว จำนวน ๑๓ คน ลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน **“รณรงค์ส่งเสริมการอ่าน อยู่บ้านต้านโควิด”** ให้แก่เด็กปฐมวัยในชุมชน จำนวน ๑๙๕ ครอบครัว มีเด็กปฐมวัยในชุมชน ในพื้นที่ อำเภอสารภี และสันกำแพง ได้รับประโยชน์ จำนวน ๒๓๙ คน

กระบวนการที่ใช้เริ่มจากเปิดรับนักสื่อสารฯ เพิ่มเติมจากเดิมอีก ๕ คน จากนั้นให้นักสื่อสารไปสำรวจข้อมูลเด็กปฐมวัย ที่มีอายุ ๐ - ๖ ปี ที่อยู่ในชุมชน หรือที่ตนเองรู้จักมาคนละ ๑๕ คน จากนั้นมาประชุมวางแผนร่วมกันเตรียมอุปกรณ์เพื่อมอบแก่เด็กปฐมวัยทั้ง ๑๙๕ ครอบครัว ได้แก่ หนังสือ

นิทาน **“อ่านสื่อกับกอล์ฟสู้โควิด - ๑๙”** จำนวน ๑ เล่ม หนังสือนิทานเล่มอื่น ๆ ที่ได้รับมาจากแผนงาน สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. จำนวน ๑ เล่ม ของเล่นเสริมพัฒนาการเด็ก เช่น สมุดภาพระบายสี สีเทียน ของเล่นเสริมพัฒนาการประกอบนิทาน หุ่นนิ้วฮิปโปกระดาก เป็นต้น โดยเลือกตามความเหมาะสมกับอายุของเด็ก หน้ากากอนามัยครอบครัว ละ ๒ ชิ้น

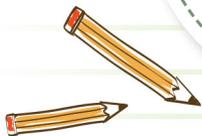
จากการดำเนินงานส่งผลให้มีแกนนำเป็นนักสื่อสารนิเวศการอ่านในกลุ่มพ่อแม่วัยรุ่นนเพิ่มขึ้นอีก ๕ คน จากเดิมที่เหลือเพียง ๘ คน เพิ่มเป็น ๑๓ คน นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กปฐมวัยจำนวน ๒๓๙ คน จาก ๑๙๕ ครอบครัว ได้มีส่วนร่วมในโครงการ ได้เข้าถึงหนังสือนิทาน มีกิจกรรมสร้างสรรค์ในครอบครัว มีความรู้เรื่องการดูแลตนเองให้ห่างไกลจากโควิด - ๑๙

นักสื่อสารนิเวศการอ่านได้ใช้ศักยภาพและความเชื่อที่มีต่อการอ่านนิทานให้ลูกฟัง ว่าสามารถทำให้เด็กมีพัฒนาการดีขึ้น ได้ถ่ายทอด กระตุ้นให้ครอบครัวอื่นในชุมชนเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือนิทาน ส่งผลให้แม่วัยรุ่นนมีความรู้สึกภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในหนังสือนิทานว่ามีผลดีต่อการพัฒนาการเด็กมากขึ้นด้วย

เชียงใหม่ : เชียงใหม่อ่าน แบ่งปันหนังสือ สู่ครอบครัว และชุมชน

“เครือข่ายเชียงใหม่อ่าน” เป็นอีกภาคีหนึ่งซึ่งทำงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านในจังหวัดเชียงใหม่ โดยทำงานกับครู ศพต. ในพื้นที่ ๒๕ อำเภอทั่วเชียงใหม่เป็นหลัก นอกจากการทำงานกับครู ศพต. ยังเชื่อมงานกับองค์กร หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม จนเกิดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอย่างไม่เป็นทางการ นับเป็นจุดเด่นในการทำงานของเครือข่ายนี้

ช่วงปีที่ผ่านมาในสถานการณ์โควิด - ๑๙ ความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการนี้ก่อให้เกิด “โครงการแบ่งปันหนังสือ” ขึ้นมา โดยความร่วมมือกันขององค์กรธุรกิจเอกชน และหน่วยงานหลายแห่ง กับคนทำงานสร้างวัฒนธรรมการอ่านในพื้นที่ เกิดเป็นชั้นหนังสือสาธารณะ ไปขยายผลการอ่านจากห้องเรียนใน ศพต. ๒๖ ตำบลนำร่องใน ๒๕ อำเภอ

“บริษัทเชียงใหม่สุขสวัสดิ์ เป็นบริษัทค้าไม้ใหญ่ของเชียงใหม่ ปกติเขาทำ CSR ด้วยการทำโต๊ะเรียนไปให้โรงเรียนรอบนอกที่ไกล ๆ แต่ปีนี้พอได้มาคุยกันโดยมีมูลนิธิศานติ์วัฒนธรรมเป็นผู้เชื่อมต่อให้เราชี้ให้เขาเห็นว่า ถ้าทำชั้นหนังสือนิทานจะเกิดประโยชน์อะไรบ้าง ซึ่งเขาก็สนใจ” **‘ทัพยาอนุสรราชกิจ’** แกนนำเครือข่ายเชียงใหม่อ่าน เล่าถึงที่มาของโครงการ

การทำให้เกิดชั้นหนังสือสาธารณะ เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมให้ระบบนิเวศวัฒนธรรมการอ่าน เป็นงานที่เชียงใหม่อ่านทำอย่างต่อเนื่องในหลายพื้นที่ อาทิ สถานีขนส่ง โรงพยาบาล สวนสาธารณะ สถานีรถไฟ ร้านกาแฟ ฯลฯ ซึ่งองค์ความรู้ที่มีในการจัดการที่สำคัญคือ **“การทำชั้นหนังสือสาธารณะต้องมีคนดูแลอย่างต่อเนื่อง”**

นั่นทำให้ครูแกนนำเครือข่ายเชียงใหม่อ่าน ซึ่งเป็นครู ศพด. ได้รับโจทย์ในการหาพื้นที่ตั้งชั้นแบ่งฝึนป็นหนังสือในพื้นที่สาธารณะ และตระหนักว่าตนต้องทำหน้าที่ในการดูแล ก่อนที่จะสรุปกันว่าจะทำชั้นหนังสือกี่ชั้น และตั้งตรงไหน

เมื่อได้ข้อสรุปว่าพื้นที่ไหนพร้อม ทางเชียงใหม่สุขสวัสดิ์ มูลนิธิศานติ์วัฒนธรรม และเชียงใหม่อ่าน ก็ร่วมกันออกแบบชั้นหนังสือที่คิดว่าน่าจะดึงดูดความสนใจของเด็ก แข็งแรงและเหมาะสม แล้วคำนวณต้นทุน โดยมีไม้เหลือของบริษัทเชียงใหม่สุขสวัสดิ์เป็นทุนเริ่มต้น จากนั้นได้เปิดบัญชีร่วมกันระดมทุนชั้นไม้เนื้อแข็งจำนวน ๒๖ ชั้น ไม้ใช้งานเล็ก ซึ่งนอกจากไม้ ลามิเนตที่ต้องใช้หุ้ม สีพ่น เบาะ และแรงงาน ปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องมี ดังนั้น

การสื่อสารให้เห็นเป้าหมายของโครงการจึงถูกใช้
เป็นเครื่องมือในการระดมความร่วมมือ ทำให้เกิด
การทำงานร่วมกันของคนที่เรียกว่า “ช่างไม้อาสา”
กว่า ๓๐๐ คน รวมทั้งการเข้าร่วมของบริษัทที่มีความ
ความชำนาญในแต่ละปัจจัยที่ต้องการ

นอกจากการร่วมทุน ร่วมแรงในการทำชั้น
หนังสือแล้ว แนวคิดแบ่งปันปันหนังสือ ยังได้รับ
การเผยแพร่ต่อไปยังสมาคมผู้จัดพิมพ์และจัดจำหน่าย
หนังสือแห่งประเทศไทย สำนักพิมพ์ และประชาชน
ทั่วไป ทำให้เกิดการร่วมกันบริจาคหนังสือเพื่อตั้ง
บนชั้นเหล่านั้นด้วย และแน่นอนว่า เมื่อชั้นหนังสือ
เหล่านั้นได้ถูกส่งไปตั้งในพื้นที่แล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นก็เป็น
ไปตามคาด คือ หน่วยงานท้องถิ่นเริ่มเห็นความสำคัญ
ของการส่งเสริมการอ่าน ผู้ปกครองมีโอกาสเลือก
หนังสืออ่านระหว่างรอ หรือยืมกลับไปให้ลูกอ่าน
รวมทั้งครูและเด็ก ๆ ที่มีกิจกรรมเวียนมานั่งบนเบาะ
อ่านหนังสืออย่างมีความสุขเป็นประจำ

นอกจากให้ชั้นหนังสือ “เชียงใหม่อ่าน” ยังให้
หนังสือนิทานควบคู่กันไปด้วย ตู้หนึ่งประมาณ ๓๐ เล่ม
เป็นชุดหนังสือนิทานต้านโควิด - ๑๙ ของแผนงาน
สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. อย่าง “**อานีสัก
กอล์ฟสู้โควิด - ๑๙**” และอีกหลายเล่มที่ส่งมอบมาให้
ก็ได้รับการกระจายออกไปด้วย เช่นเดียวกับที่เคยแจก
มาครั้งหนึ่งแล้วตอนโควิดเริ่มระบาดใหม่ ๆ ตอนนั้น
เน้นไปที่เด็ก ๆ ในชุมชนเมืองช่วงล็อกดาวน์

เชียงราย : พลิกวิกฤตเป็นโอกาส

ชัยเลยไปที่เชียงราย ในพื้นที่อำเภอแม่สาย ติดกับชายแดนพม่า มีกลุ่มคนทำงานที่ชื่อว่า “โครงการสตรีนานาชาติพันธุ์” (คชส.) ที่มีต้นทุนมาจากการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มคนชาติพันธุ์ ทำให้สามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือการอ่านในการส่งเสริมสุขภาพควบคู่ไปกับการปลูกฝังวัฒนธรรมการอ่าน การเข้าใจความละเอียดอ่อนของคนชาติพันธุ์ เช่น ภาษา ความเชื่อ วัฒนธรรม ฯลฯ ทำให้สามารถใช้เครื่องมือการอ่านในกลุ่มเด็กชาติพันธุ์ได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ การขับเคลื่อนงานร่วมกับกลไกทำงานและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ เช่น กรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอแม่สาย กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น (สปสข.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่สาย เครือข่ายครูปฐมวัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอแม่สาย ๑๑ แห่ง อาสาสมัครสาธารณสุข

(อสม.) ล่ามชุมชน ส่งผลให้คณะทำงานเข้าถึงนโยบายและข้อมูล เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัย ทำให้สามารถนำนโยบายและข้อมูลเหล่านั้นมาปรับใช้กับการทำงานส่งเสริมการอ่านในโครงการได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ในการทำงานส่งเสริมการอ่านอีกด้วย

นอกจากการทำงานในยามปกติ ที่ต้องสู้กับทัศนคติความไม่เข้าใจ และโอกาสที่น้อยกว่าในการเข้าถึงหนังสือและการอ่าน การทำงานในสถานการณ์ที่ทุกคนกลัวผู้ติดเชื้อโควิด - ๑๙ ที่ผ่านมาทางชายแดน ยิ่งสร้างความยุ่งยากในการทำงานเพิ่มขึ้นอีก แต่นั่นก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคในการทำงานของกลุ่ม คชส. กลับเป็นการสร้างโอกาสในการทำงาน

ด้วยความรุนแรงและความเสี่ยงที่สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ทำให้อนุกรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอแม่สาย (พขอ.) ด้านพัฒนาสุขภาพปฐมวัย เอื้อให้

เกิดการดำเนินงานส่งเสริมการอ่านในระดับนโยบาย สาธารณสุขอำเภอแม่สาย ทำหน้าที่ให้ข้อมูลด้าน สุขภาพเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะโรคโควิด - ๑๙ และ โรคติดต่ออื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) รวมถึงพัฒนาการของเด็ก ที่จะทำให้รู้ว่าการสร้างพื้นที่การอ่านปลอดภัยใน ศพด. สามารถทำได้และจำเป็น ซึ่งหมายรวมถึงพื้นที่การอ่าน ปลอดภัยจากโรคโควิด - ๑๙ และโรคติดต่ออื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น RSV มือเท้าปาก อูจจาระร่วง ตาแดง ฯลฯ โดยครู ศพด. เป็นผู้คิด ออกแบบ และดำเนินการ เพื่อให้เด็กอ่าน เล่น เรียนรู้ ในพื้นที่ ปลอดภัย ตรงตามมาตรฐานป้องกันโรคของ หน่วยงานด้านสาธารณสุข

‘อาภา หน่อตา’ แกนนำคนทำงานเล่าให้ฟังว่า การทำงานโดยพลิกวิกฤตเป็นโอกาสนี้ทำให้เกิด เรื่องน่ายินดี และเรื่องน่ายินดีนี้เกิดจากหนังสือนิทาน

เล่มเล็ก ๆ ชื่อว่า “อีเล้งเค้งโค้ง อยู่บ้านต้านโควิด” ที่ ได้รับการสนับสนุนจากแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรม การอ่าน สสส.

“เด็กนักเรียนใน ศพด. บ้านผายี่ ซึ่งเป็นหมู่บ้าน บนดอย มีความตระหนักในการใส่หน้ากากอนามัย หลังจากฟังนิทานเรื่องอีเล้งเค้งโค้ง เห็นได้จากกรที่ เด็กชายชลทิศ เด็กชายภาคิน และเด็กหญิงสิริรัตน์ ขอให้ผู้ปกครองซื้อหน้ากากผ้าให้ จากเดิมที่เด็กและ คนในหมู่บ้านไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองจะได้รับผลกระทบจาก โควิด - ๑๙ เนื่องจากเป็นหมู่บ้านห่างไกล”

พะเยา : โควิดมายังต้อง ทำงานหนักขึ้น

ในพื้นที่จังหวัดพะเยา การสร้างวัฒนธรรมการอ่านเจาะฐานการทำงานไปที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ที่มีกลไกการทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในชุมชนท้องถิ่น สามารถเชื่อมการทำงานไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้วยกลไกของคณะสงฆ์ พระนักพัฒนา ที่ขับเคลื่อนงานในชุมชนอยู่แล้ว

‘วรรณพร เพชรประดับ’ ผู้อำนวยการสำนักข่าวเด็กและเยาวชนจังหวัดพะเยา พบว่า เพราะการทำงานที่ต่อเนื่อง ทำให้เป็นที่ยอมรับของ อปท. โรงเรียนระดับประถมศึกษา หน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคประชาสังคมในระดับตำบล เชื่อมการทำงานในทุกระดับตั้งแต่ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เป็นกลไกหลักในการทำงานส่งเสริมการอ่าน ด้วยการพัฒนาระดับ เติมความรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีมุมมอง - มองออกในกระบวนการทำงาน และการส่งเสริมการอ่าน ทำให้รู้ว่า หนังสือนิทาน ๑ เล่ม ทำอะไรได้บ้าง

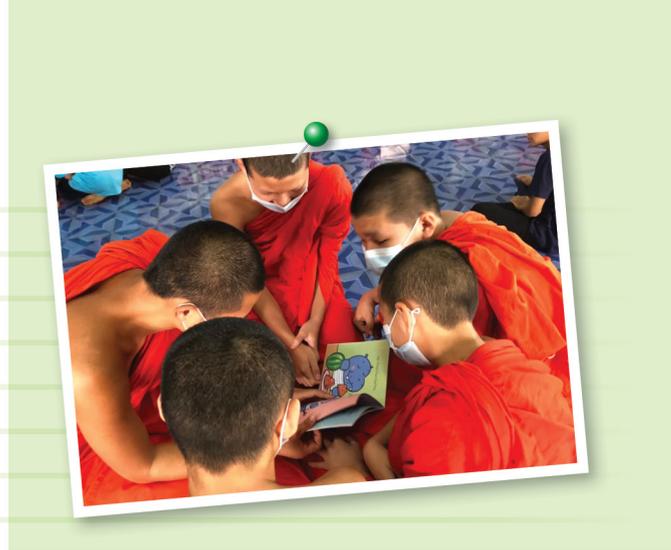
สร้างการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างไร

จากนั้นเชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พัฒนาระดับการทำงานส่งเสริมการอ่านให้เข้ากับสถานการณ์ ร่วมขยับงานสร้างนิเวศการอ่านในระดับพื้นที่ ขยับตามธรรมชาติของแต่ละแห่งไม่ละทิ้งฐานการทำงานเดิม เชื่อมกับเครือข่ายผู้ปกครองในชุมชน เพื่อสร้างระบบยืมหนังสือนิทานไปใช้ต่อยอดกับบุคลากรในครอบครัว โดยมี อปท. จัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยใน ศพด. ด้วยการเสนอให้มีการจัดสรรหนังสือนิทาน และสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหนังสือนิทาน โดยมีครูนักสื่อสารฯ ที่เป็นกลไก แลกเปลี่ยนสื่อสารกับผู้บริหารเพื่อให้ความสำคัญในทุก ๆ การประชุมวิสามัญของท้องถิ่น

สถานการณ์โควิด - ๑๙ เป็นอุปสรรคในการทำงานของช่วงที่ผ่านมา การขยับงานลงชุมชนต้องได้รับการอนุมัติให้ทำ หากสถานการณ์ไม่คลี่คลาย จะไม่สามารถดำเนินงานได้ เกิดความยุ่งยากในการขยับงานเชิงพื้นที่ สืบเนื่องจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพะเยาค่อนข้างให้ความสำคัญต่อเรื่องนี้มาก และยังเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับชุมชนคุณธรรม

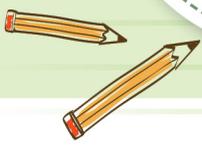
คนทำงานพบว่า ในช่วงสถานการณ์โควิด ทำให้การอ่านย่ำแย่ ในชุมชนเด็ก ๆ ติดมือถือมาก ทำให้ต้องลงพื้นที่ทำงานมากขึ้น ได้ปรับให้มีการลงทำงานกลางแจ้ง มีนักสื่อสารฯ ไปเคาะประตูบ้านทำงานกับพ่อแม่ผู้ปกครองและเด็กโดยตรง นำหนังสือนิทานพร้อมสี ขนมห่ม ไข่ไก่ ไปทำกิจกรรมกับเด็ก ๆ

เดินไปเล่านิทานให้เด็กฟัง เพื่อให้ห่างจากมือถือบ้าง ขณะเดียวกันก็ค่อย ๆ บอกเทคนิคในการเล่านิทาน สอนการหยิบจับหนังสือนิทาน ให้ความสำคัญต่อการอ่าน ให้เข้าใจ แล้วแนะนำให้พ่อแม่ผู้ปกครองใช้หนังสือเล่นกับลูกหลาน

ลำปาง :
เดินหน้าข้อบัญญัติ
และเทศบัญญัติ
ท้องถิ่น

ที่ลำปาง ในปีที่ผ่านมา “ศูนย์เรียนรู้เพื่อครอบครัว
เข้มแข็งจังหวัดลำปาง” ดำเนินการให้ท้องถิ่น ๕ แห่ง
บรรจุเรื่องการอ่านเข้าสู่ข้อบัญญัติและเทศบัญญัติ
ของท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณจัดกิจกรรมส่งเสริม
การอ่านในพื้นที่มีกลไกระดับจังหวัด ที่ขับเคลื่อน

การส่งเสริมการอ่าน โดยคณะทำงานศูนย์เรียนรู้
เพื่อครอบครัวเข้มแข็งจังหวัดลำปาง
‘บุญนุษ กรมขุนทด’ กล่าวว่า ทางศูนย์มีการ
ทำงานกับภาครัฐระดับจังหวัดที่หลากหลาย ได้แก่
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จังหวัด (พมจ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ภาคประชาสังคม นักธุรกิจ นักการเมือง ข้าราชการเกษียณ กลุ่มเยาวชน จำนวน ๒๐ คน

และจัดตั้งกลไกระดับตำบลเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่าน โดยคณะทำงานส่งเสริมการอ่านระดับตำบล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลตำบล (ทต.) ประกอบด้วย นายฯ ปลัดฯ หัวหน้าสำนักปลัดฯ นักวิชาการศึกษา นักพัฒนาชุมชน ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงพยาบาล วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) กศน. โรงเรียน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำชุมชน เครือข่ายผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ผู้สูงอายุ เยาวชน ฯลฯ รวมถึงการใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงเรื่องการอ่าน

ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด - ๑๙ มีการปรับตัวในการทำงาน โดยใช้เสียงตามสายในชุมชน จัดกิจกรรมโดยคณะทำงานส่งเสริมการอ่านระดับตำบล เสียงตามสายในโรงเรียน จัดกิจกรรมโดยคุณครู และนักเรียนในโรงเรียน เปิดช่องทางการสื่อสารสาธารณะ โดยจัดรายการวิทยุ “อ่านยกกำลังสุข” ทางคลื่น FM.103 MHz วิทยุเพื่อการศึกษา R radio Network

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

ภาคใต้

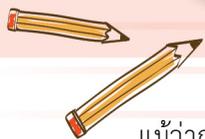

EF (Executive Functions) เป็นกระบวนการทางความคิด (Mental process) ในสมองส่วนหน้า ที่เกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก และการกระทำ เช่น การตั้งใจคิดไตร่ตรอง การควบคุมอารมณ์ การยืดหยุ่นทางความคิด การตั้งเป้าหมาย วางแผน ความมุ่งมั่น การจดจำและเรียกใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ และการทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน จนบรรลุความสำเร็จ ซึ่งเป็นทักษะที่มนุษย์ทุกคนต้องใช้ มีความสำคัญยิ่งต่อทั้งความสำเร็จในการเรียน การทำงาน รวมทั้งการมีชีวิตครอบครัว ทักษะ EF นั้นนักวิชาการระดับโลกชี้แล้วว่าสำคัญกว่า IQ คนทำงานภาคีเครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านต่างรู้ว่า การที่ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้เด็กฟังนั้น ทำให้ทักษะ EF หลายด้านพัฒนาขึ้นในสมองของเด็ก นับตั้งแต่การจดจ่อตั้งใจฟัง เด็กต้องตั้งใจตนจากการไปทำกิจกรรมอย่างอื่น เด็กได้คิด รู้สึก หรือจินตนาการไปตามเนื้อหา มีการนำข้อมูลใหม่ไปเชื่อมโยงกับข้อมูลเดิมในสมอง หากข้อมูลใหม่แตกต่างไปจากข้อมูลเดิม เด็กสามารถเกิดการปรับเปลี่ยนความคิด ยามที่นิ่งฟัง ภาวะอารมณ์ของเด็กจะสงบหรือไหลลื่นไปตามเรื่องราว บางครั้งเนื้อหาอาจพาให้เด็กได้สะท้อนย้อนคิดกลับมาถึงตนเอง

ปีศาจ :
มทศจรรยการอ่านฯ
เด็กชายแดนใต้ ให้ความสำคัญกับการใช้การอ่าน
เพื่อพัฒนา EF

แม้ว่าการสร้างวัฒนธรรมการอ่านจะเป็นเรื่อง
ที่ค่อนข้างใหม่ในพื้นที่ แต่การทำงานในช่วงปีที่ผ่านมา
มาอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยจุดแข็งในเรื่องอุดมการณ์
การทำงานเพื่อสังคม ฐานใจอาสาแข็งแรง มุ่งมั่น
สานฝันสังคมด้วยพลังอ่าน มีนักศึกษาร่วม
ปฏิบัติการ ทำให้สามารถเปิดใจกลุ่มเป้าหมายในการ
ทำงานได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีฐานการทำงานที่เข้า
ถึงและเข้าใจบริบทในพื้นที่ มีความคุ้นเคยระหว่าง
คนทำงานและกลุ่มเป้าหมายในชุมชน อีกทั้งมีแกนนำ
เป็นกลุ่มสตรีสานฝันที่ทำงานในแต่ละตำบล ทำให้
เกิดกลไกความร่วมมือการส่งเสริมการอ่านประจำ
ตำบลได้แก่ ตำบลมะนังตาลำ ตำบลปากู และตำบล
ปะกาอะรัง จนทั้ง ๓ ตำบล ลงนามความร่วมมือ
อย่างเป็นทางการพร้อมให้ความร่วมมือ

ที่สำคัญ ภาคีทุกภาคส่วนล้วนมีแนวคิดในการ
เสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่าน สร้างสุขภาวะเด็กปฐมวัย

ให้เกิดขึ้นในชุมชนในกายภาคหน้า แต่ทว่าผลสำเร็จ
ที่คนทำงานภาคภูมิใจคือ การที่เด็กปฐมวัยใน
๓ ตำบล มีทักษะ EF ที่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน
จากการส่งเสริมการอ่าน

‘นางสาวฝ้ายลิกา ยาแดง’ ผู้ประสานงานกลุ่ม
สานฝันเล่าว่า “ผู้ปกครองโดยเฉพาะคุณแม่ เกิด
ความตระหนักให้ความสำคัญในการอ่านกับลูก
เพื่อฝึกฝนทักษะสมองส่วนหน้า เสริมสร้าง EF
เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ วิธีคิด และ
วิธีการเลี้ยงลูกในช่วงปฐมวัยมากขึ้น อีกทั้งได้นำ
ความรู้ วิธีการ เทคนิคการอ่านหนังสือนิทานกับ
เด็กปฐมวัยไปใช้ในการอ่านหนังสือกับลูก เกิดเป็น
ครอบครัวรักการอ่านต้นแบบ มีพฤติกรรมส่งเสริม
การอ่าน มีวัฒนธรรมการอ่านหนังสือในบ้านกับ
เด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ สามารถเป็นโมเดล
ให้เรียนรู้ นำไปขยายผลในครอบครัวอื่น ๆ หรือ

พื้นที่อื่น ๆ โดยประเมินผลการสังเกตจากแกนนำ
สตรีสาธิต จากแบบสอบถาม การจัดให้มีมุม
การอ่านในบ้าน และการบันทึกสมุดบันทึกอ่าน
หนังสือกับลูกกรัก

“เกิดพื้นที่อ่านสร้างสุขประจำตำบล ๓ พื้นที่
มีหนังสือหมุนเวียนให้สามารถใช้บริการหนังสือ
สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อการส่งเสริมการอ่าน โดย
ผู้ปกครองสามารถยืม - คืนหนังสือนิทาน นำกลับไป
อ่านหรือเล่ากับบุตรหลานที่บ้านได้”

นอกจากกระบวนการอ่านที่ส่งเสริมทักษะ
สมอง EF เป็นพื้นฐานแล้ว เนื้อหาของหนังสือเด็ก
แต่ละเล่ม ยังมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อเสริมสร้างลักษณะ
นิสัยด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนา
ทักษะ EF เพิ่มเติมขึ้น เช่น หนังสือที่มุ่งส่งเสริม
การคิดไตร่ตรอง การกล้าคิดริเริ่ม การวางแผน

การทำงานหรือการมีความมุ่งมั่น
พากเพียร ผู้ใหญ่จึงควรอ่านหนังสือ
เล่มนั้น ๆ ให้เข้าใจ ก่อนที่จะอ่าน
ให้เด็กฟัง เพื่อเข้าถึงสาระ จุดหมาย หรือกระบวนการ
ที่มีทักษะสมอง EF สอดแทรกอยู่ จะได้อ่านให้เด็ก
ฟังอย่างมีรรถรส นำไปสู่การพัฒนา EF ได้อย่าง
มีชีวิตชีวา และเมื่ออ่านแล้ว ผู้ใหญ่ควรตั้งคำถาม
ชวนเด็กคิด วิเคราะห์ หรือจินตนาการไปกับเรื่องราว
ในหนังสืออย่างแยบคาย มิใช่เพื่อทบทวนความจำ
หรือตอบให้ตรงเนื้อเรื่องเท่านั้น หากเพื่อให้เรื่อง
ราวในหนังสือนำไปสู่การคิดค้น สร้างสรรค์ เติมเต็ม
ประสบการณ์ให้หลากหลายยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้เกิด
การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนคือ เด็กเกิด
การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม การแปร่งฟันจาก
การใช้หนังสือนิทานชุด ฟ ฟัน สนุกจัง

นครศรีธรรมราช :
สร้างการอ่านวิถีใหม่
ด้วยนวัตกรรม
3 A Model

โครงการ “อ่านสนุก สร้างสุขในชุมชน” จังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการมุ่งเน้นทำให้พ่อแม่ผู้แวดล้อมเด็กได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจ และเกิดความตระหนักในการสร้างเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยด้วยการอ่านอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งมีแนวปฏิบัติให้พ่อแม่ ผู้แวดล้อมเด็ก เลี้ยงดูลูกด้วยหนังสือ และส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน เป็นการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญา และพ่อแม่ ผู้แวดล้อมเด็กเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟัง จนใช้การอ่านหนังสือนิทาน

ให้เด็กฟังอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการอ่านหนังสือนิทานก่อนนอน

ในการสร้างเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยด้วยการอ่านอย่างมีคุณภาพ แกนนำ ผู้ประสานงานพ่อแม่ ผู้แวดล้อมเด็ก ช่วยกันจัดบรรยากาศที่จุดปฏิบัติการส่งเสริมการอ่านให้มีบรรยากาศและมินิเวศการอ่านที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เกิดจากความสมัครใจและจิตสาธารณะ ไม่มีการบังคับ ทำให้ผู้แวดล้อมเด็ก และเด็ก ๆ ทั้ง ๕ หมู่บ้านมีความสุขในการอ่าน ฟังนิทาน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งมีความใกล้ชิดในครอบครัว มีความรักความอบอุ่น มีความเข้าใจกันมากขึ้น

ปู่ย่าตายายที่ยังสามารถอ่านหนังสือได้ก็จะอ่านหนังสือให้หลานฟังในเวลาว่าง เช่น กรีดยางเสร็จหรือทำงานบ้านต่าง ๆ เสร็จแล้ว ส่วนรุ่นทวดที่

อายุมาก ไม่สามารถอ่านหนังสือนิทานได้แล้ว ก็จะทำให้ลูกหลานที่เป็นเด็กปฐมวัยและเด็กที่อยู่ในวัยเรียนอ่านหนังสือนิทานให้ฟัง พร้อมทั้งมีการชวนลูกหลานคุยต่อยอดจากหนังสือนิทาน ทำให้ไม่เหงา เกิดความอบอุ่นภายในบ้าน เป็นผู้สูงอายุที่ติดบ้าน ลูกหลานอยากอยู่ใกล้ เป็นการใช้เวลาอยู่ในบ้าน ไม่ออกไปสัมผัสกับบุคคลนอกบ้าน ทำให้ลดการแพร่ระบาดของโรคโควิด - ๑๙ ไม่เกิดภาวะเครียดหรือภาวะซึมเศร้าในสถานการณ์โควิด - ๑๙

นอกจากนี้ หลังอ่านหนังสือก็มีการพัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง หรือใช้กิจกรรมท้ายเล่มมาให้เด็กได้ลงมือทำในหลากหลายรูปแบบ เป็นการฝึกฝนสร้างเสริมทักษะสมอง EF ด้านต่าง ๆ ของเด็กให้เกิดการเรียนรู้และแข็งแรงยิ่งขึ้น ซึ่ง **‘ดร.อาภรณ์ อ่อนคง’** ผู้ประสานงานโครงการเล่าว่า

เมื่อได้รับสนับสนุนนิทาน **“อานีสักกบอล์ฟลุ้โควิด - ๑๙”** จากแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. ก็มีการนำไปทำงานต่อเนื่องจนเกิดเครือข่ายการอ่านระหว่างครอบครัว

“เครือข่ายฯ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีแกนนำ อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน และแกนนำเยาวชน ที่ตั้งใจดำเนินการหนุนเสริมขับเคลื่อนงาน และขยายผลในแต่ละหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง จนพ่อแม่ผู้แวดล้อมเด็กลงมือจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในบ้านและในชุมชนให้เอื้อต่อการอ่าน ทำให้บ้านและชุมชนสะอาด ปลอดภัย จากโรคที่เกิดจากพฤติกรรม และโรคที่เกิดจากความสกปรก และอันตรายจากสัตว์ที่เป็นพิษต่าง ๆ ทำให้บ้านที่อยู่อาศัยสะอาดถูกสุขลักษณะ ก่อให้เกิดมีสุขภาวะทางกายและทางจิตที่ดี”

ในช่วงโควิด - ๑๙ ระบาด การปรับตัวในการทำงานให้สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ โครงการอ่านสนุก สร้างสุขในชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้รูปแบบการทำงานแบบ 3 A MODEL เป็นนวัตกรรมในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดภายใต้แนวคิดและกระบวนการดำเนินงานใน ๓ ระยะ คือ

Appreciate : A1 เพื่อสร้างอุดมการณ์และความใฝ่ฝันร่วมของโครงการ ทำให้เห็นความสำคัญความจำเป็น โดยการประชุมชี้แจงแก่นายกองคการบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย

ผู้ใหญ่บ้าน ที่ปรึกษา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบนควน ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการกองการศึกษาฯ และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) พ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อร่วมศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีการใช้รูปแบบการติดต่อสื่อสารออนไลน์เพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา และติดต่อสื่อสารผ่านแกนนำแต่ละหมู่บ้าน รวมทั้งการพบปะกลุ่มย่อย

Attempt : A2 ร่วมกันกำหนดทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน กระบวนการเสริมสร้างวิธีการทำงานส่งเสริมการอ่านที่ถูกต้องและถูกใจของแต่ละหมู่บ้าน เกิดแกนนำและคณะทำงานระดับหมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๑๒ คน รวมทั้งมีผู้ประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานหมู่บ้าน หมู่ละ ๑ คน และผู้ประสานงานกลาง ๑ คน มีการร่วมจัดตั้งคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานทั้งในระดับตำบล หมู่บ้าน และระดับครอบครัว กระจายหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามบริบทและศักยภาพของหมู่บ้านและครอบครัว

Achievement : A3 การเสริมสร้างความสำเร็จ โดยการสรุปและสื่อสารผลสำเร็จที่เกิดขึ้น

๓ จังหวัด
ชายแดนใต้ :
มทศจรรยเด็กปฐมวัย
เน้นการทำงาน
ในพื้นที่เปิด

ในพื้นที่จังหวัดยะลา ยังมีภาคีส่งเสริมการอ่าน อีกแห่งหนึ่ง ทำงานภายใต้โครงการ **“มทศจรรย เด็กปฐมวัย รักการอ่าน ๖๓”** ซึ่งพื้นที่ทำงานคาบเกี่ยวกับจังหวัดปัตตานีและนราธิวาสด้วย

ปีที่ผ่านมา มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดยะลา เข้าร่วมโครงการ ๒๓ ศูนย์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลแหลมโพธิ์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี เข้าร่วมโครงการ ๔ ศูนย์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโคกเคียน อ.เมือง จ.นราธิวาส เข้าร่วมโครงการ ๔ ศูนย์ มีครอบครัวต้นแบบส่งเสริมการอ่าน จำนวน ๑๖๐ ครอบครัว เกิดมุมสร้างสรรค์อ่านหนังสือในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การทำงาน **“การอ่านในช่วงโควิด-๑๙”** เน้นพื้นที่เปิด เช่น จัดกิจกรรม **“อ่านสร้างสุข ลานสร้างสรรค์”** ในตำบลป้อมมั่ง อำเภอรามัน และจัดกิจกรรม **“อ่าน มทศจรรยเด็กปฐมวัย”** โรงเรียนอิสลาฮียะห์ อำเภอ

เมือง จังหวัดยะลา ตลอดจนจัดกิจกรรม **“ลานอ่าน สร้างสุข”** ริมทะเล ที่องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

แม้จะเผชิญกับความยากลำบากช่วงโควิด - ๑๙ ระบาด แต่ทุกภาคีส่งเสริมการอ่านก็ยังมุ่งมั่นหาทาง สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านในพื้นที่รับผิดชอบของตนอย่างเต็มที่ เพื่อสุขภาวะที่ดีของเด็กและครอบครัว ทั้งในด้านการอ่านและการใช้ชีวิตวิถีใหม่ ช่วงโควิด - ๑๙

ยะลา : กลุ่มลูกเหรียง อสม. ยังเป็น กลไกที่สำคัญ

“กลุ่มลูกเหรียง” เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ทำงานในพื้นที่จังหวัดยะลา ภายใต้โครงการ “อ่านเสริมพัฒนาการ อ่านสันติภาพ อ่านยกกำลังสุขชายแดนใต้” เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สร้างเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัย ด้วยวัฒนธรรมการอ่านในชุมชน ให้ความสำคัญกับเรื่องพัฒนาการของเด็ก

การทำงานในปีที่ผ่านมาของกลุ่มลูกเหรียง ทำให้เกิด “บ้านหนังสือพัฒนาการเด็ก” มีหนังสือในชุมชนมากขึ้นถึง ๖ ชุมชน ช่วยแก้ปัญหาการเข้าถึงหนังสือของคนในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม การเปลี่ยนหนังสือหมูนเวียนในพื้นที่ที่ได้รับเสียงสะท้อนจากคุณแม่ในพื้นที่ว่า “บ้านหนังสือพัฒนาการเด็กทำให้ลูกเข้าไปหยิบหนังสือมาอ่านมากขึ้น”

การอ่านทำให้เด็ก ๆ เพลิดเพลิน ฝึกสมาธิจากการอ่านอย่างถูกวิธี ทำให้เข้าใจในสิ่งที่อ่านและจดจำได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดจินตนาการในสิ่งที่อ่าน เช่น

นิทานภาพ ทำให้เด็ก ๆ พัฒนาจินตนาการจากสิ่งที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

‘นายชาติตัม แวยูไซะ’ ผู้ประสานงานกลุ่มลูกเหรียงเล่าว่า “ครอบครัวกะรี นางสาวมยุรี สิ่งหัดดี แกนนำอสม. ทำสาป เป็นครอบครัวหนึ่งที่อยู่ในชุมชน เป็นครอบครัวปิด แต่หลังจากที่ “กิจกรรมตู้หนังสือ” ลงไปทำให้ครอบครัวนี้เปิดมากขึ้น เริ่มเปิดบ้านให้เป็นที่บริการของชุมชน มีหนังสือนิทาน มีหนังสือเด็กเล็ก คุณพ่อเริ่มใช้หนังสือ อ่านนิทานให้ลูกฟัง”

กลุ่มลูกเหรียงทำงานด้วยการนำข้อมูลการวิจัยที่พบว่า หากพ่อแม่มีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านให้กับลูก หรือส่งเสริมพัฒนาการให้กับลูก จะทำให้ลูกมีความรู้สึกและมีพัฒนาการที่ดีขึ้นมากกว่าแม่ ภาพของผู้ชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเปลี่ยนไปในมุมมองของคนในชุมชน พ่อที่อยู่ตามร้านน้ำชาเปลี่ยนบทบาทเป็นพ่อที่เปิดหนังสือ อ่านนิทานให้ลูกฟัง

คนในชุมชนมองว่า บ้านที่มีตู้หนังสือ เป็นบ้านแห่งการเรียนรู้ ครอบครัวเริ่มเปิดบ้านให้บุคคลอื่นที่อยู่ในบริเวณชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกหนังสืออ่าน สลับสับเปลี่ยนกันอ่านหนังสือ เวียนหนังสือกันอ่าน

ภาพการเปลี่ยนแปลงในระดับลึกคือ จากสถาบันครอบครัวค่อยขยับออกไปสู่ชุมชน และเชื่อว่าจะสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมในอนาคต ลูกที่มีพ่ออ่านหนังสือให้ฟัง จะถูกจดจำจากคนที่เห็นและสัมผัส การทำงานกับครอบครัว การทำงานกับบ้าน การทำงานกับชุมชน คือกลไกสำคัญที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลง เฉกเช่นครอบครัวกะรี

นอกจากนั้น คนทำงานในกลุ่มลูกเหรียงยังสะท้อนการทำงานในพื้นที่ให้ฟังว่า “การทำงานร่วมกับ อสม. เป็นกลไกที่สำคัญในระดับต้น ๆ ขณะเดียวกันก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนงานเช่นเดียวกัน เนื่องจาก อสม. เป็นเป้าสำคัญในการทำงานเชิงรุกในพื้นที่

“อสม. สวมหมวกหลายใบ” ประโยคนี้ทำให้เห็นชัดว่า อสม. คือเป้าหมายสำคัญของภาคีการทำงานในพื้นที่ของกลุ่มลูกเหรียง จึงต้องการสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ การสร้างความสัมพันธ์ที่รู้สึกพิเศษมากกว่าบุคคลอื่น หน่วยงานอื่น ๆ เพราะเราคือเครือข่ายส่งเสริมการอ่านในพื้นที่ ที่เข้าใจบทบาท เข้าใจเป้าหมายและมีวิสัยทัศน์ที่ตรงกัน”

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน
ภาคอีสาน

“วัฒนธรรมการอ่าน” คือ พฤติกรรมการอ่านอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัยของบุคคล ในทุกพื้นที่ของวิถีการดำเนินชีวิต โดยผู้อ่านเห็นคุณค่าและคุณประโยชน์จากการอ่าน จนเกิดการถ่ายทอดและส่งเสริม สนับสนุนการอ่านไปสู่ผู้อื่น

จากการศึกษาพบว่า **“ปัจจัยจำเป็น”** ที่มีความสำคัญต่อการสร้างวัฒนธรรมการอ่าน มิใช่เพียงการอ่านในระดับปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่เป็นการสร้างวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับกลุ่มคน ไม่ว่าจะในครอบครัวหรือชุมชน ต้องมีเรื่องระบบคุณค่า ความเชื่อ การถ่ายทอด การผลิตซ้ำ และการสร้างสรรค์ใหม่ด้วย

นั่นคือมีโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมรองรับกิจกรรมการอ่าน โดยการอ่านอย่างต่อเนื่องจะเกิดขึ้นได้จริงและยั่งยืน จำเป็นต้องมีระบบความสัมพันธ์สนับสนุน และระบบความสัมพันธ์นั้นต้องอยู่ในลักษณะที่ไม่เป็นทางการมากกว่าเป็นทางการ

(บางส่วนจากบทความเรื่อง **“ปัจจัยส่งเสริมให้คนไทยมีวัฒนธรรมการอ่าน”** โดย **‘อรศรี งามวิทยาพงศ์’** เรียบเรียง - ปรับปรุงจากผลการวิจัยโดย อรศรี งามวิทยาพงศ์ กนิษฐา ปวีณโยธิน กนกวรรณ แซ่จั้ง **“โครงการศึกษาปัจจัยที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน : กรณีศึกษาแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน”** สนับสนุนโดยแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ดำเนินการวิจัยโดย โครงการติดตามและประเมินผลภายในแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน - สถาบันการจัดการแบบองค์รวม, ๒๕๕๓)

ภาพการทำงานของภาคีฯ ในภาคอีสาน ทำให้เห็นว่า งานที่ทำอยู่นั้นกำลังเดินไปสู่การเป็นวัฒนธรรมการอ่าน

สุรินทร์ :
สร้างวิถีวัฒนธรรม
การอ่าน
ด้วยนิทานท้องถิ่น

ณ โรงเรียนบ้านจตุรพักตรพิมาน อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ เกิดความเปลี่ยนแปลงกับ ‘**น้องต้นข้าว**’ นักเรียนชั้น ป.๕ แต่เดิมน้องต้นข้าวเป็นเด็กที่อ่านหนังสือไม่ออก ชอบนั่งอยู่หลังห้อง แต่มีความสามารถพิเศษด้านการวาดภาพและเขียนตัวหนังสือสวย

เมื่อมีการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการอ่านโดยใช้หนังสือนิทานท้องถิ่นเป็นเครื่องมือ ทางโรงเรียนบ้านจตุรพักตรพิมาน จึงชวนนักเรียนชั้น ป.๔ - ๖ รวมทั้งกลุ่มแกนนำที่ไปร่วมอบรมแกนนำเด็กเยาวชนนักสื่อสารสุขภาวะส่งเสริมการอ่าน (หลักสูตรอบรมปฏิบัติการโดย แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส.) มาประชุมชี้แจงทำความเข้าใจและวางแผนการดำเนินการ ให้เด็กจับกลุ่มกันกลุ่มละ ๓ - ๕ คน แต่มีข้อแม้ว่าในแต่ละกลุ่มจะต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยมีมือวาด มือเขียน และมือแต่งเรื่อง

“**น้องต้นข้าว**” รับหน้าที่เป็นมือวาดภาพและระบายสี และลงมือทำอย่างมีความสุข เพราะกระบวนการจัดทำหนังสือนิทานท้องถิ่น ทุกคนต้องไปสืบค้นนิทานท้องถิ่นจากชุมชน เพื่อนำมาวางแผนจัดทำเป็นหนังสือนิทานสำหรับเด็ก จะต้องมีการจัดวาง

เนื้อหาให้เหมาะสมกับการวาดภาพ ซึ่งหนังสือนิทานสำหรับเด็กจะต้องเน้นภาพให้ชัดเจน ทำให้น้องต้นข้าวต้องอ่านเนื้อหาหนังสือและสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบกับการวาดภาพ ซึ่งทางโรงเรียนมีแผนว่า ทุกกลุ่มจะต้องทำหนังสือนิทานให้ได้เดือนละ ๑ เล่มเป็นอย่างน้อย

“เมื่อเวลาผ่านไป ๑ ปี พบว่า น้องต้นข้าวมีผลการเรียนดีขึ้นมาก กลายเป็นเด็กที่มีนิสัยรักการอ่าน ชอบอ่านหนังสือ มีความสุขกับการได้ทำหนังสือนิทานท้องถิ่น และนำไปอ่านให้น้องฟัง” ‘นางสาวอุไร ไสโรเนตร’ ผู้ประสานงาน “โครงการวิถีวัฒนธรรมชุมชนอ่านยกกำลังสุขจังหวัดสุรินทร์” เล่าสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ อันเป็นผลมาจากการเป็นตัวกลางในการเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่างคณะทำงานจังหวัด คณะทำงานส่งเสริมการอ่านระดับตำบล และภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการให้เกิดการประชุมวางแผน รับรู้ข้อมูลทั่วถึงกัน นำไปสู่การที่คณะทำงานระดับจังหวัดสามารถลงพื้นที่เพื่อช่วยหนุนเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง

การทำงานใช้ต้นทุนของท้องถิ่น ตั้งแต่เรื่องเล่าภูมิปัญญา วัฒนธรรม คนในชุมชน และหน่วยงานนำมาร้อยเรียงเชื่อมต่อกัน ตามบทบาทและหน้าที่ด้วยเครื่องมือที่เรียกว่านิทานท้องถิ่น

“ยายคำพัต แมนจิต” อายุ ๖๔ ปีอยู่บ้านคาบเหนือ หมู่ ๕ ต.เทนมีย์ อ.เมือง จ.สุรินทร์ เป็นผู้สูงอายุที่เรียนจบแค่ชั้น ป.๔ ปกติชอบเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนทุก ๆ กิจกรรม เป็นคนชอบพูด ชอบแสดงออก เป็นผู้สูงอายุที่มีภูมิปัญญาเรื่องนิตานท้องถิ่นเยอะมาก

ยายคำพัตมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหลายกิจกรรม ทำให้ทราบข้อมูลว่า การส่งเสริมการอ่านควรจะเริ่มตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์และทำอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เด็กเกิดมามีนิสัยรักการอ่าน

มีพัฒนาการที่ดี ความรู้นี้ยายคำพัตรับรู้ตอนที่หลานคนแรกเป็นวัยรุ่นแล้ว แต่ยายคำพัตก็คิดว่าไม่เป็นไร เริ่มที่หลานคนที่ ๒ ก็ได้

เมื่อทราบว่าลูกสะใภ้ตั้งครรภ์ ซึ่งทั้งลูกชายและลูกสะใภ้ทำงานอยู่กรุงเทพฯ ยายคำพัตก็ให้คำแนะนำลูกสะใภ้ว่า ให้หมั่นอ่านหนังสือให้ลูกฟังจนกว่าจะคลอด เมื่อคลอดแล้วก็เอามาให้ยายคำพัตเป็นคนเลี้ยง ยายตั้งใจว่าจะเลี้ยงหลานด้วยหนังสือนิทาน ทางคณะทำงานจึงได้มอบหนังสือนิทานให้ยายคำพัต ๑ ชุด ประมาณ ๑๐ เล่ม เพื่อให้ยายกลับไปอ่านให้หลานฟัง

“ยายคำพัตก็อ่านทุกเล่มและอ่านให้หลานฟังทุกวัน จนมีความรู้สึกว่าย่านติดหนังสือนิทาน”
อุไร เล่าอย่างภาคภูมิใจ และได้ขยายความให้เห็น การหนุนเสริมที่ได้รับจากระดับนโยบายในหลายพื้นที่ อาทิ อบต. บัวโคก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตั้งงบประมาณสำหรับจัดงานบัวโคกนิทรรศ ปีละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท และนำบทที่ใช้ในการจัดซื้อวัสดุ - อุปกรณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาใช้ในการจัดซื้อ หนังสือนิทานให้เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล โดยให้เด็กเลือกซื้อหนังสือนิทานเอง คนละ ๒ เล่ม ซึ่งเกิดจากการที่คณะทำงานจังหวัดและคณะทำงาน ส่งเสริมการอ่านระดับตำบล ได้ร่วมกันผลักดัน เนื่องจากเห็นว่า เด็กทุกคนต้องมีหนังสือนิทานเป็นของตัวเองอย่างน้อยคนละ ๑ เล่ม

ที่บ้านพึงพวย - โนนรัง ต.บัวโคก อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ มีการเปิดบ้านอ่านหนังสือที่บ้านของ “นางอรชร อนัยบัน” (ครูแจ้ว) เพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับทำ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเด็ก เยาวชนในชุมชน โดย เปิดบริการให้เด็กเข้ามาอ่านหนังสือ ช่วยสอนการบ้าน ทำหนังสือเล่มเล็ก เป็นจุดนัดพบของเด็กปฐมวัย และเด็กนักเรียนที่มารอขึ้นรถและจุดลงรถรับ - ส่ง โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาใช้บริการ มุมการอ่านในพื้นที่สร้างสรรค์ที่มีความปลอดภัย

ต.เมืองแก อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ผลักดันให้เกิด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย ในชุมชน เช่น พี่สอนน้องอ่าน สุขอนามัยแม่และเด็ก กิจกรรมการอ่าน ทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ โดยเปิดที่ทำการ กองทุนหมู่บ้านหนองคูน้อย ให้คณะทำงานและแกนนำ ส่งเสริมการอ่านในพื้นที่ เป็นผู้ดูแลการจัดกิจกรรม

ช่วงเริ่มต้นมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ครั้งละ ๑๐ - ๑๕ คน ปัจจุบันมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ครั้งละ ๒๕ - ๓๐ คน และเริ่มมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน โดยสมทบอาหาร ขนม และผลไม้สำหรับการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง และกองทุนหมู่บ้านหนองคูน้อย มีการตั้งบฯ ไว้สำหรับจัดสวัสดิการหนังสือสำหรับเด็กแรกเกิดในชุมชน เมื่อครอบครัวในชุมชนมีเด็กเกิดใหม่ คณะทำงานกองทุนหมู่บ้านจะจัดซื้อหนังสือนิทาน ๓ เล่ม พร้อมขอรับขวัญสำหรับเด็กแรกเกิดไปมอบให้ที่บ้าน พร้อมให้แกนนำ และ อสม. ไปเยี่ยม แนะนำการใช้หนังสือนิทาน และติดตามประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง

บ้านคาบเหนือ ต.เทพนิย์ อ.เมือง จ.สุรินทร์ เป็นชุมชนที่มีจุดเด่นในการสร้างกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านที่เข้มแข็ง ก่อตั้งมาได้ ๓๐ ปี มีเงินหมุนเวียน ๑๕๐ ล้านบาท มีการจัดสรรเงินของกลุ่มออมทรัพย์มาใช้ในการจัดสวัสดิการให้คนทุกช่วงวัย ในช่วงเดือนมกราคมของทุกปี จะมีการจัดงานวันเด็กให้กับเด็กในชุมชน โดยตั้งบฯ ไว้ปีละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับเปิดเป็นพื้นที่กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็ก มอบของขวัญให้เด็กทุกคน

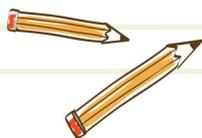
ในปีนี้มีการประชุมเพื่อเตรียมขับเคลื่อนกิจกรรม “อม = อ่าน / อ่าน = ออม” และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับครอบครัวเด็กยากไร้ โดยกิจกรรม “อม = อ่าน / อ่าน = ออม” มีหลักการ คือ ส่งเสริม

ให้เด็ก เยาวชนในชุมชนเป็นพี่อาสาพาน้องอ่าน หรือ ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในชุมชน เพื่อนำสมุด บันทึกรายกิจกรรมมาแลกเปลี่ยนเงินออม ครั้งละ ๑๐ บาท เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กมาร่วมกิจกรรม

ส่วนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับครอบครัว เด็กยากไร้ ทางกลุ่มออมทรัพย์ตั้งงฯ ไว้ในปี ๑๐,๐๐๐ บาท สำหรับจัดซื้อหนังสือนิทานและ อุปกรณ์ยังชีพไปมอบให้ เนื่องจากที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาที่เกิดจากการส่งเสริมการอ่านกับครอบครัว เด็กปฐมวัยในชุมชน คือ ครอบครัวยากไร้ที่มี เด็กปฐมวัยไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับการทำกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านเท่าที่ควร โดยมีข้ออ้างว่า ครอบครัว มีความลำบาก ต้องทำมาหากิน หาเช้ากินค่ำ ไม่มี เงินซื้อหนังสือนิทานและไม่มีเวลาอ่านหนังสือให้ ลูกฟัง ทำงานกลับมาก็เหนื่อยแล้ว การจัดกิจกรรมนี้ ก็จะให้แก่คนนำเด็ก เยาวชนส่งเสริมการอ่านในชุมชน อาสาไปอ่านนิทานให้น้องฟัง และยังสามารรถสะสม แด้มแลกเงินออมได้อีกด้วย

อบต.กุดหวาย อ.ศีขรภูมิ จ.สุรินทร์ ใช้งบบาง กองทุนสุขภาพตำบลมาจัดกิจกรรมส่งเสริมการ อ่านสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง ๔ แห่งใน ตำบลกุดหวาย โดยให้ทุก ศพด. เขียนโครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนกิจกรรมการอ่าน ศูนย์ละ ๑๐,๐๐๐ บาท / ปี

ชุมชนบวร บ้านจรุ๊กแขวะ ต.โคกยาง อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ มีการจัดตั้งกองทุนบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) โดยทุกกิจกรรมของชุมชนทั้งในส่วนของชุมชน วัด และโรงเรียน จะต้องนำเงินมาร่วมสนับสนุน กองทุนบวร บ้านจรุ๊กแขวะ รวมทั้งศิษย์เก่าของ โรงเรียนบ้านจรุ๊กแขวะ ก็จะมีการโอนเงินมาสนับสนุน กองทุนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากทางโรงเรียนมี การสื่อสารกิจกรรมสำหรับเด็กและขอคุณผู้ร่วม สนับสนุนผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ ทำให้กองทุนบวร บ้านจรุ๊กแขวะ มีเงินบริจาคเข้ามาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการอ่านในพื้นที่ ได้อย่างหลากหลาย

สุรินทร์ :
ธนาคารหนังสือ และ
ธรรมนูญชุมชน กระบวนการ
ส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน
ในสถานการณ์
โควิด - ๑๙

“โครงการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ในสถานการณ์โควิด - ๑๙” เป็นอีกโครงการหนึ่ง ที่ดำเนินการในจังหวัดสุรินทร์ พื้นที่ดำเนินการหลัก อยู่ในพื้นที่เปราะบาง ได้แก่ ชุมชนเทศบาลอนุสรณ์ ชุมชนศรีบัวราย ๑ (ลานต้นโพธิ์) ชุมชนศรีบัวราย ๒ (ลานร่วมสุข) โดยมีความร่วมมือปฏิบัติการกิจกรรม บ้านพัฒนาการเด็ก ของเครือข่ายภาคีเกี่ยวข้อง อาทิ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อสม. โครงการบ้านมั่นคง กองทุนสวัสดิการ วัด อาสาสมัคร พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประจำ หมู่บ้าน (อพม.) ผู้นำชุมชน ๑๐ ภาคีร่วมพัฒนา

‘มีนาดวงราชิ’ ผู้ประสานงานโครงการฯ กล่าวว่า “ด้วยความตั้งใจและทุ่มเท ทำให้เกิดพื้นที่เพิ่มเติม จาก ๓ ชุมชนเป้าหมาย ได้แก่ ชุมชนศรีไผทสมันต์ ชุมชนหมอกวน ชุมชนโพธิ์ร้าง - โพธิ์กลาง ชุมชน

สระโบราณ ชุมชนบ้านมั่นคง ชุมชนชวาวน้อย ชุมชนจามจรี ๑ ชุมชนเทศบาลตำบลสังขะ ชุมชนบ้านถนน ชุมชนตองกะเม็ด ชุมชนหนองบัว

ด้วยจุดแข็งของการทำงาน นอกจากทำให้เกิดการจัดตั้งธนาคารหนังสือ จากกองทุน Run for book bank ที่จัดกิจกรรมระดมทุนซื้ออ่านหมุนเวียนให้เกิดความต่อเนื่องแล้ว ยังมีการขับเคลื่อนประเด็นพัฒนาเด็กของชุมชนเทศบาลตำบลสังขะให้เป็นพื้นที่นำร่องในการใช้เครื่องมือ ‘ธรรมนูญชุมชน’ มาดำเนินการการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง และมีการใช้กองทุนสุขภาพตำบลสนับสนุนโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การทำงานเป็นแบบสร้างการมีส่วนร่วมในแนวราบ
สานสัมพันธ์ระหว่างมิตรภาพภายใต้เป้าหมายเดียวกัน
ซึ่งมีกลไกที่สำคัญคือ คณะทำงานเด็กและเยาวชน
ระดับอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ร่วมผลักดันให้
ธรรมนูญชุมชนเกิดขึ้น คณะครูศาสตร์ ม.ราชภัฏ
สุรินทร์ สนับสนุนนักศึกษาเป็นจิตอาสาที่บ้านอ่าน
ยกกำลังสุข ให้ความรู้ผู้ปกครองเรื่อง EF เลี้ยงลูก
ด้วยการส่งเสริมทักษะสมอง และสมรรถนะเด็กด้วย
การอ่าน กศน.อำเภอเมืองสุรินทร์ วิชาเอกจิตวิทยา

ม.ราชภัฏสุรินทร์ กองทุนสวัสดิการชุมชน เครือข่าย
สภาองค์กรชุมชน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์
เป็นที่ปรึกษาและพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

มีการออกแบบนิเวศการอ่านของพื้นที่ให้เหมาะสม
สอดคล้องกับบริบท เช่น ชุมชนเมืองจัดให้มีพื้นที่
สร้างสรรค์ ใช้กองทุนสวัสดิการชุมชนให้สวัสดิการ
หนังสือเล่มแรก ประสานเครือข่ายภาคีหนุนช่วย
ครอบครัวในมิติอื่น ๆ เช่น ช่วยเหลือทุนฉุกเฉินแก่
ครอบครัวยากจนและมอบหนังสือ

โดย :
ขยายงานระดับตำบล
อำเภอ จังหวัด

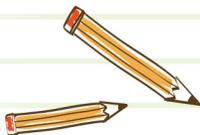

“สถาบันไทยเลยเพื่อการพัฒนา” (กลุ่มก่อการ
 ดีเลย) เป็นภาคีที่ทำงานโครงการอ่านยกกำลังสุข
 เพื่อเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นเลย คณะทำงาน
 สถาบันไทยเลยฯ มีจุดแข็งเรื่องการสร้างแกนนำ
 เยาวชนส่งเสริมการอ่าน มีคณะทำงานสร้างเสริม
 วัฒนธรรมการอ่านในชุมชนท้องถิ่นอำเภอเอราวัณ
 ให้เข้มแข็ง มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนร่วม
 ในการออกแบบกิจกรรมการจัดอบรม อสม. ร่วม
 ดำเนินงาน ร่วมวางแผนงานในอนาคต และมีฐาน
 ทุนเรื่องพื้นที่ดำเนินงานมากกว่า ๑๐ ปี จนเกิดการ
 ขยายงานในระดับตำบล ระดับอำเภอ และจังหวัด

ปีที่ผ่านมา แม้จะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของเชื้อโควิด - ๑๙ แต่ก็ยังสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน ‘กิตติพงษ์ ภาษี’ ผู้ประสานงานโครงการฯ กล่าวว่า “ที่เรามุ่งเน้นคือการสร้างความร่วมมือกับภาคี จนเกิดเป็นคณะทำงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านในชุมชนท้องถิ่นอำเภอเอราวัณ เรียกว่าเน้น ‘คอร์ทิม’ มีตัวแทนที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ ผอ.รพ.สต. / ครู / ครู ศพด.

“ซึ่งคอร์ทิมนี้ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จนสามารถเป็นทีมวิทยากรฝึกอบรมเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยการอ่าน ในกลุ่มผู้ปกครอง และ อสม. ได้ และยังเป็นทีมที่ช่วยขยายผลไปยังตำบลใกล้เคียง ให้เกิดการตั้งคณะทำงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านระดับตำบลเพิ่มขึ้น จนมีคณะทำงานระดับตำบล ๕ ตำบล และมีภาคีเครือข่ายการอ่านระดับจังหวัด ภายใต้ชื่อ “คณะทำงานเครือข่ายอ่านยกกำลังสุข เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยไทยเลย” (คอปป.เลย)”

ร้อยใจ: การอ่านออกเสียง สร้างฐานวัฒนธรรม การอ่าน

“โครงการพัฒนากลไกปฏิบัติการอ่านออกเสียง เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยในชุมชนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด” (อ่านออกเสียง ๑๐๑) โดย “กลุ่มสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน จังหวัดร้อยเอ็ด” เป็นภาคีเครือข่ายการทำงาน ในแผนงานฯ ที่เพิ่งเริ่มทำงานในปี ๒๕๖๓ แต่มีความก้าวหน้าน่าสนใจไม่น้อย

การทำงานในระดับพื้นที่ มีการใช้ข้อมูลสถานการณ์ เด็กปฐมวัย ชุดความรู้ที่เป็นต้นทุนหนังสือนิทาน เรื่องเล่า การละเล่น ของเล่นภูมิปัญญาของชุมชน ท้องถิ่น และความต้องการการอ่านออกเสียงของ ครักวเรือนเด็กปฐมวัยในชุมชนท้องถิ่นตำบลศรีสมเด็จ ที่เกิดจากการเก็บข้อมูลแบบสำรวจรายครัวเรือน จำนวน ๑๓๐ ชุด

และยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อส่งเสริมการอ่าน ออกเสียง มีสื่อชุดการเรียนรู้ที่เกิดจากการพัฒนา สื่อทำมือ หนังสือนิทานเล่มใหญ่ คลิปนิทาน นิทาน เสียง เรื่องเล่า การละเล่น ของเล่นภูมิปัญญาชุมชน ท้องถิ่น และมีหนังสือนิทาน หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมุนเวียนในพื้นที่ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๓ ศูนย์ โรงเรียนประถมฯ ๕ โรง กศน. อำเภอ ศรีสมเด็จ มุมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโรงพยาบาล ศรีสมเด็จ มีหนังสือนิทานและหนังสืออื่นที่เหมาะสม ต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยและส่งเสริมการอ่าน หมุนเวียนในพื้นที่ กว่า ๒,๕๐๐ เล่ม

มีการสร้างแกนนำอาสาสมัครเด็ก เยาวชน แม่อาสา อสม. เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมการอ่าน จังหวัดร้อยเอ็ด แม้บางคนไม่กล้าอ่านหนังสือ มีความรู้สึกอายเมื่อต้องทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น

เมื่อทำผ่านไป ๓ - ๔ ครั้ง จะเริ่มสนุกและสามารถอ่านหนังสือได้ กระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงทักษะสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติจนเกิดเป็นพฤติกรรมชอบการอ่านหนังสือให้เด็ก ๆ ฟัง

“เด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมโครงการได้รับการพัฒนาสุขภาพพื้นฐาน ด้วยปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้ การอ่านออกเสียง การละเล่น ของเล่นที่สอดคล้องกับวิถีของชุมชนท้องถิ่น บางคนอ่านหนังสือไม่ได้ แต่สามารถท่องจำจนเล่านิทานได้ บางคนมีนิสัยรักการอ่านหนังสืออื่นร่วมกับหนังสือนิทาน และเด็กปฐมวัยกับผู้ปกครองเกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีขึ้น หลังจากมีเวลาทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกันมากขึ้น”

‘นายอุบล สวัสดิ์ดีผล’ ผู้ประสานงานโครงการฯ บอกเล่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

โคราช :
พลิกวิกฤตเป็นโอกาส
พัฒนาเด็กปฐมวัย
ด้วยการอ่าน

“โครงการการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านและสร้างนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย” ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา เป็นภาคีหนึ่งที่อาศัยวิกฤตโควิด - ๑๙ มาสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ๆ ด้วยการใช้นิทานนันทนาการ

“ในช่วงโควิด มีการส่งเสริมให้นักเรียนล้างมือให้ถูกวิธี ใส่ใจในการล้างมือด้วยการอ่านนิทานเรื่อง “มาล้างมือกันเถอะ” “อาณิสกับกอล์ฟสู้โควิด - ๑๙” และ “อีเล็งเค็งเค็ง อยู่บ้านต้านโควิด” ให้ฟัง พร้อมทั้งสร้างนวัตกรรม โดยใช้แก้วกระดาษนำวิธีการล้างมือมาติดที่กันแก้ว แล้วให้นักเรียนจับคู่วิธีการล้างมือให้ถูกต้อง” “นางศศิธร หวังค้ำกลาง” ผู้ประสานงานโครงการฯ กล่าว

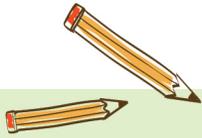

ยโสธร :
Grab Drug Grab Book
ยาไปไหน
หนังสือนิทานไปด้วย

ประจำหมู่บ้าน (อสม.) ส่งให้ผู้ป่วยถึงบ้าน พร้อมติดตามเยี่ยม ให้คำแนะนำ อีกทั้งประสานการดูแลระหว่างผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ให้ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และปลอดภัย

ด้วยตระหนักว่า ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด - ๑๙ ทำให้การเดินทางไปโรงพยาบาลเป็นเรื่องยากลำบาก โรงพยาบาลไทยเจริญ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพทั้ง ๖ แห่ง ในอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร จึงได้จัดบริการสาธารณสุขเพื่อลดความแออัด อีกทั้งเพื่อลดการแพร่และรับเชื้อโควิด - ๑๙ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยจัดบริการส่งยาผู้ป่วยด้วยมีอาสาสมัครสาธารณสุข

พร้อม ๆ กับการเดินทางของยาที่จะไปหาผู้ป่วย คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอไทยเจริญ ได้มองเห็นโอกาส ที่จะส่งเสริมการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เพื่อให้มีกิจกรรมยามต้องอยู่บ้าน อีกทั้งหนังสือนิทานยังมีเนื้อหา ในการสร้างเสริมสุขภาพป้องกัน โควิด - ๑๙ ให้เด็ก ๆ และผู้ปกครองได้สร้างสรรค์ เรียนรู้กับเด็กๆ

พชอ. อำเภอไทยเจริญ จึงได้จัดกิจกรรม **Grab Drug Grab Book** เพื่อ **“ส่งยา ส่งใจ ไปกับนิทานเดินทาง”** แก่ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และเด็ก ๆ ในพื้นที่อำเภอไทยเจริญ ทั้ง ๔๘ หมู่บ้าน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเร่งด่วนของประชาชนในจังหวัดยโสธร จากเครือข่ายชักอ่าน จังหวัดยโสธร และสมัชชาสุขภาพจังหวัดยโสธร

นางพนมวรรณ คาดพันโน ผู้รับผิดชอบเครือข่ายชักอ่าน สะท้อนภาพที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่า

“บ้านแรก เด็กชายอายุ ๔ ขวบครึ่ง ติดมือถือหนักมาก เด็กถูกทิ้งไว้กับโทรศัพท์ตั้งแต่ ๑๐ โมงเช้าถึง ๖ ทุ่ม จนกว่าเด็กจะหลับไปเอง บางวันกว่าเด็กจะหมดแรงหลับลงได้ก็ปาไปตี ๒

อาการเด็กเริ่มหนักขึ้นช่วงวิกฤตโควิด เพราะเด็กไม่ได้ไปโรงเรียนเลยได้อยู่กับโทรศัพท์ทั้งวันทั้งคืน เพราะเอาโทรศัพท์ออกจากมือไม่ได้ เด็กจะร้องไห้โวยวายอย่างหนัก พร้อมกับลงมือทำลายข้าวของ และทำร้ายผู้ใหญ่ทุกคนในบ้าน ด้วยการหยิก ทิ้งกั๊ด เมื่อไม่นานมานี้ก็กั๊ดแม่จนเลือดไหล คนในครอบครัวเริ่มเห็นว่าเป็นปัญหา จึงพยายามแย่งโทรศัพท์ออกมาบ้าง เมื่อเด็กอาละวาดจะถูกมัดมือ

มัดเท้า และถูกตี แต่ในที่สุดก็จะทนเสียงร้องของเด็กไม่ไหวก็ต้องให้โทรศัพท์เด็ก พี่ชายอายุ ๙ ขวบก็ติดเช่นกัน แม้จะดูไม่หนักเท่า แต่ก็เริ่มมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นทุกที บ้านนี้ฐานะดี มีวัว ๑๕ ตัว มีบ้านหลังใหญ่ บริเวณบ้านกว้างขวาง มีที่นาเยอะ นอกจากทำนา เลี้ยงวัว ก็ทำสวน ปลูกผัก และเอาผักไปเร่ขาย การเอาโทรศัพท์ที่ทิ้งไว้ที่บ้านให้เด็กอยู่กับตาทำให้ทุกคนสามารถทำงานได้ตลอดวัน

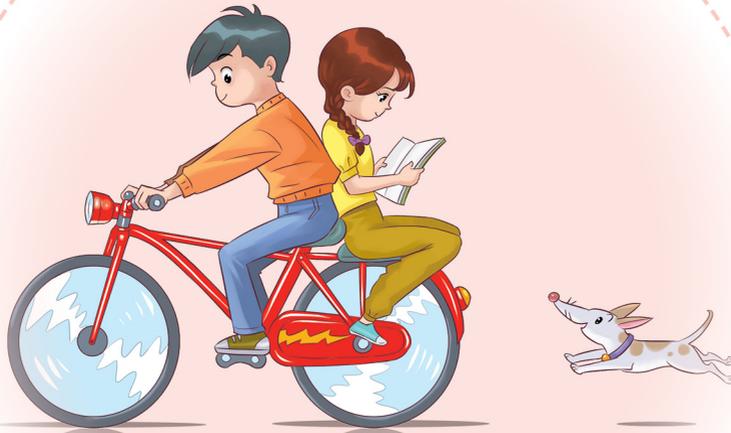
เบื้องต้น โรงพยาบาลจะส่งตัวไปปรึกษาแผนกจิตเวชเด็ก ที่ รพ.สต. ยโสธร เพื่อประเมินพัฒนาการในระหว่างรอ นับจากนี้ให้คนในบ้านช่วยกันพยายามแก้ปัญหาไปก่อน โดยไม่ให้โทรศัพท์กับเด็กเลยตอนที่คุยกันพ่อเริ่มเข้าใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับลูกได้เอาโทรศัพท์มาซ่อนไว้ เด็กก็เริ่มมาหยิก บิดเนื้อที่แขนแม่อย่างแรง บอกพ่อแม่ว่า ถ้าเด็กทำร้ายใคร

หรือทำลายข้าวของ ให้จับมือเด็กไว้ สบตา แล้วบอกว่า “ไม่ให้ทำ” แล้วให้พาไปจากตรงนั้น พาไปทำอย่างอื่น พาไปเดินเล่น พาไปเล่นอย่างอื่น แม้กับตาบอกอย่างอื่น ๆ ว่า คินนี้จะได้นอนกันใหม่ มันอาละวาดแน่ แต่พ่อซึ่งดูเหมือนลูกจะกลัว รับปากว่าจะเอาจริง

ขณะที่อีกบ้าน บรรยากาศสงบสุข น้องฟาง ซึ่งย้ายสุขกายอ่านหนังสือให้ฟังตั้งแต่แบเบาะ เริ่มอ่านหนังสือได้เองตอนอายุเพียง ๕ ขวบเท่านั้น และพอขึ้น ป.๑ เธอก็อ่านคล่องแล้ว การเรียนก็ดี เวลากะง่าย บอกได้ใช้ฟัง มองเห็นอนาคตที่สดใสอยู่ข้างหน้า” ผู้รับผิดชอบเครือข่ายอีกอ่าน องค์กรสาธารณประโยชน์ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการใช้หนังสือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กและเคลื่อนไหวทางสังคม ที่ผ่านมากกว่า ๑๐ ปี ฉายภาพ พร้อมตั้งคำถามทิ้งท้ายว่า “ถึงเวลาเอาจริงกันหรือยังคะ”

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน
ภาคพื้น (กรุงเทพมหานคร)

คนส่วนใหญ่มองหนังสือนิทานเป็นเพียงแค่หนังสือเล่มเล็ก ๆ ที่มีตัวหนังสือไม่มาก และไม่เคยมองว่าการอ่านนิทานให้เด็กฟังจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอะไร แต่เมื่อได้ลองใช้นิทานกับเด็กจริง ๆ พวกเขาได้เห็นความเปลี่ยนแปลงอันน่าทึ่ง

‘นพ.ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์’ จิตแพทย์และนักเขียนชื่อดัง สรุปรวบรวมการอ่านนิทานไว้ว่า **“การอ่านนิทานเป็นการผจญภัยไปกับพ่อแม่”** : เป็นช่วงเวลาคุณภาพที่ผู้ปกครองจะจดจ่ออยู่กับการอ่านและกับลูก สร้างความคิดที่ว่าพ่อแม่มีอยู่จริง การอ่านนิทานก่อนนอนในช่วงเวลาเดียวกันในทุก ๆ วัน จะเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังวินัยการตรงต่อเวลา เช่นเดียวกับการกำหนดเวลาตื่นนอน กินอาหารเช้า - กลางวัน - เย็น เมื่อเด็กมีความตรงต่อเวลาเหล่านี้อย่างแม่นยำ ก็มีแนวโน้มว่าเรื่องอื่น ๆ ก็จะได้ตรงเวลาเช่นกัน

“การอ่านนิทานเป็นการผจญภัยไปในสมอง” : ทุกครั้งที่เด็กได้ฟังนิทานหรือได้อ่านด้วยตัวเอง เซลล์ประสาทจะแตกแขนงออกมาเป็นร่างแหของเส้นประสาท ดังนั้นใน ๒ ขวบปีแรก สมองของเด็กจึงเปลี่ยนแปลงทุกวัน ที่สำคัญอย่าเป็นกังวลหากเด็ก ๆ จะชอบฟังหรืออ่านนิทานเล่มเดิม เพราะถึงแม้ว่าหนังสือจะเป็นเล่มเดิม เรื่องราวเดิม แต่การคิด การตีความ หรือการวาดภาพในสมองของเด็กจะต่างกันออกไป

และ **“การอ่านนิทานเป็นการผจญภัยไปในจิตใต้สำนึก”** : เพราะหนังสือนิทานมีหลากหลายเรื่องราว มีทั้งด้านดี สมหวัง สนุกสนาน สดชื่น แจ่มใส และบางเรื่องก็อาจแฝงด้านมืดมาเป็นข้อคิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ผู้ปกครองต้องอย่ากลัวที่จะหยิบยื่นเรื่องราวที่หลากหลาย เพราะร้อยละ ๙๙ ของนิทานประกอบหนังสือภาพ ศิลปินนั้นสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อ การที่เด็กได้ฟังหรืออ่านนิทานเหล่านี้ก็เหมือนกับการระบายความรู้สึกในใจออกมา และหนังสือเหล่านี้ยังให้แง่คิดในเรื่องของการพลัดพราก ฆี ปิศาง และความตาย ที่จะเป็นส่วนหนึ่งให้เด็กซึมซับและเรียนรู้

มอส. :
 นิทานและการอ่าน
 เป็นเครื่องมือ
 เปิดประตูสู่ชุมชน

มอส. หรือ **มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม** เป็นพื้นที่ของคนหนุ่มสาวที่มารวมตัวกันเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในสังคม จากพื้นที่กิจกรรมในมหาวิทยาลัย พวกเขากลับไปสู่หมู่บ้านในทุกภาค นำความรู้ไปดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ ประเด็น หลาย ๆ เครื่องมือ และปีนี้ก็เป็นปีแรกที่ใช้การอ่านเป็นเครื่องมือใหม่ในการทำงาน

คนหนุ่มสาวใน มอส. ได้เปิดโลกความเข้าใจใหม่ ได้เรียนรู้ว่าการใช้หนังสือเล่มเล็ก ๆ ที่เรียกว่านิทาน จะเป็นการสร้างคนที่มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ อีกทั้งกระบวนการสร้างวัฒนธรรมการอ่าน ยังสามารถเป็นกุญแจให้พวกเขาเข้าถึงชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแนบแน่น เป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์กับผู้คนได้ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ ingsดงาม ผ่านโครงการเสริมสร้างศักยภาพแกนนำคนรุ่นใหม่ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและวัฒนธรรมการอ่านของเด็กในชุมชน

๒ โรงเรียนในเขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ เป็นพื้นที่การทำงานของอาสาสมัครหนุ่มสาวกลุ่มหนึ่ง พวกเขาเข้าไปทำงานกับครูอนุบาล ชักชวนเข้าร่วมกระบวนการอบรม นำความรู้และทักษะที่ได้ไป

ใช้ในการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย สิ่งที่เขาพบคือ ครูอนุบาลต้องการเสริมความรู้ ทักษะการอ่านนิทาน การทำสื่อการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะยังขาดความรู้และทักษะในด้านนี้

ในพื้นที่ จ.มุกดาหาร มีอาสาสมัครทำงานใน ๑ โรงเรียน อาสาสมัคร มอส. ทำให้ครูพี่เลี้ยงเด็กอนุบาลใช้หนังสือนิทาน และคลิปการอ่าน เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมเด็ก เช่น การล้างมือ การแปรงฟัน เมื่อได้อ่านนิทานให้เด็กฟัง และพาเด็กทำตามหนังสือ ทำให้ครูรู้สึกภูมิใจในตนเอง เพราะเพิ่งมาเป็นครูสอนเด็กได้ไม่ถึงปี

อาสาอีกกลุ่มหนึ่งทำงานกับเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้บ้านสะเนฟอง อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี โดยใช้แนวคิดการทำนิทานชุมชน จนเกิดเป็นนิทานทำเองที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับชุมชน หรือสถานการณ์ของเด็กในชุมชน และนำไปเล่าให้เด็กปฐมวัยที่ศูนย์เด็กเล็กฟัง

พื้นที่ของอาสาคืนถิ่นรุ่น ๑ - ๓ ที่ได้รับการสนับสนุนโครงการจำนวน ๖ ชุมชน ได้นำหนังสือนิทานมาเป็นเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชน ในการทำกิจกรรมกับเด็ก การสื่อสารเรื่องเกษตรอินทรีย์กับคนในชุมชน ซึ่งได้รับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดเครือข่ายภาคี การทำงานระดับตำบลของอาสาคืนถิ่น

เช่น พื้นที่ จ.ร้อยเอ็ด ทาง อบต. กองการศึกษา ให้ความร่วมมือ และส่งเสริมให้เกิดการทำกิจกรรม ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อเนื่อง, พื้นที่โขงเจียม จ.อุบลราชธานี ชมรมฟุตบอลฯ ได้รับความร่วมมือ จากเจ้าหน้าที่อุทยาน อบต. ผู้นำชุมชน ในการ ส่งเสริมการทำกิจกรรม และเข้าร่วมทำกิจกรรม ต่อเนื่อง

หมู่บ้านยางเปา อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ เปิด พื้นที่บ้านตนเองเป็นที่ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การทำการบ้านให้เด็ก จนกระทั่ง ผู้นำชุมชน เห็น ความสำคัญและมีแผนที่จะเปิดศาลาของหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่สาธารณะ ให้เป็นพื้นที่การอ่านของคน ในชุมชนต่อไป

“นุ่น” อาสาสมัครรุ่น ๔ (จ.มุกดาหาร) หนึ่งในอาสาสมัครที่นำการอ่านไปใช้เป็นเครื่องมือในช่วงปีที่ผ่านมา ภายหลังจากที่ มอส. ได้เข้าร่วม เป็นภาคีแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส.

นุ่นได้พบกับเด็กคนหนึ่ง อายุ ๔ ขวบ อาศัย อยู่กับย่า วัย ๖๕ ปี เด็กมีภาวะสมาธิสั้น ช่วยเหลือ ตนเองได้น้อย ทั้งการกิน การอาบน้ำ การสื่อสารกับ คนในครอบครัว ไม่เล่นกับเพื่อน และมีพฤติกรรมฉีก กางเกงทุกวัน เรียนอยู่ระดับอนุบาล ๑ ที่โรงเรียนรัฐ ในหมู่บ้าน

นุ่น ได้เข้าไปหาผู้อำนวยการ แล้วเสนอกิจกรรม การอ่านในเด็กปฐมวัยให้เด็กอนุบาล ซึ่งเป็นเด็กที่ อยู่ในหมู่บ้าน ได้รับอนุญาตให้ทำกิจกรรมพร้อมกับ ครูพี่เลี้ยงเด็ก ซึ่งขณะนั้นเป็นช่วงสถานการณ์ โควิด - ๑๙ มีมาตรการให้อยู่บ้าน และโรงเรียนยังไม่เปิดทำการเรียนการสอน นุ่นจึงนำหนังสือ **ชุดนิทานสร้างเสริมสุขภาพป้องกันโควิด - ๑๙ “กอด”** และเล่มอื่น ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจาก แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. ไป จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เด็ก ๆ ในชุมชน สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

หลังจากสถานการณ์โควิด - ๑๙ ซาลง โรงเรียน เปิดภาคเรียน นุ่นก็ยังนำหนังสือและอุปกรณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เข้าไปจัดกิจกรรมที่โรงเรียนในชั้นอนุบาล

ให้เด็ก ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งกิจกรรมการอ่านนิทานให้ ฟัง ขวนระบายสี เล่นของเล่น ตัวต่อ และร้องเพลง ผ่านวัน ผ่านเดือน ครูพี่เลี้ยงสังเกตว่าเด็กน้อย วัย ๔ ขวบคนเดิม ที่เคยมีปัญหาพฤติกรรม มีความ เปลี่ยนแปลง จากที่ไม่พูดกับครู ก็จะเดินมาเรียกครู บอกได้ว่าต้องการฉี่ บอกความต้องการต่าง ๆ ได้ และมักจะหยิบหนังสือนิทานที่ตนเองชอบ คือเรื่อง **“จระเข้น้อย”** มาดูรูปภาพ พยายามเรียกชื่อสัตว์ ในหนังสือ มีการเล่นกับเพื่อน มีสมาธิมากขึ้นใน ห้องเรียน

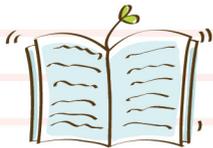
ย่าของเด็กบอกครูว่า **“เด็กมีพฤติกรรมดีขึ้น ไม่มีใส่กางเกงแล้ว ชอบที่จะมาโรงเรียน เล่นกับ เพื่อน ฟังนิทาน และยังชอบที่จะหยิบหนังสือนิทาน มาเปิดดูภาพด้วยตนเอง”**

ทุ่งครุ : สร้างนิสัยรักการอ่าน ถึงครอบครัว

การนำนิทานไปใช้กับเด็ก แล้วเห็นความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม เกิดขึ้นมากมายหลายพื้นที่ หนึ่งในนั้นคือ ครอบครัวของสมาชิกในชมรม Café Cando **ทุ่งครุ** ภาคีหนึ่งในแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. ที่ทำงานโครงการจัดตั้งศูนย์ประสานงานชมรมครอบครัวรักการอ่าน (Family Book Club) เพื่ออบรมและให้ความรู้สู่การเป็นครอบครัวรักการอ่านสำหรับชุมชนเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

‘นางสาวลดาวัลย์ ศรีชิวา’ ผู้ประสานงานโครงการฯ เล่าว่า “คุณนัฏฐกิตติ - จิระนันท์ มานะเสริมวงศ์ มีลูก ๒ คน อยู่ในช่วงปฐมวัย ลูกสาวอายุ ๔ ขวบ ลูกชายอายุ ๖ เดือน ได้เข้าร่วมชมรมครอบครัวรักการอ่าน ร่วมทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเสวนากับสมาชิกในชมรม ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปกครองและลูกน้อย

“เช่น ปกติคุณพ่อจะอ่านนิทานให้ลูกฟังบ้าง ไม่ได้อ่านอย่างเป็นนิสัย หลังเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันภายในชมรม มีกรณีศึกษาของสมาชิกในชมรมว่า คุณพ่อคุณแม่จะอ่านหนังสือนิทานก่อนนอนเป็นประจำ จนลูกของเขามีนิสัยติดการฟังนิทานทุกคืน ทำให้คุณนัฏฐกิตติปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการอ่าน อ่านนิทานทุกคืน จนทำให้ลูกสาว อายุ ๔ ขวบ ตดินิสัยต้องการฟัง

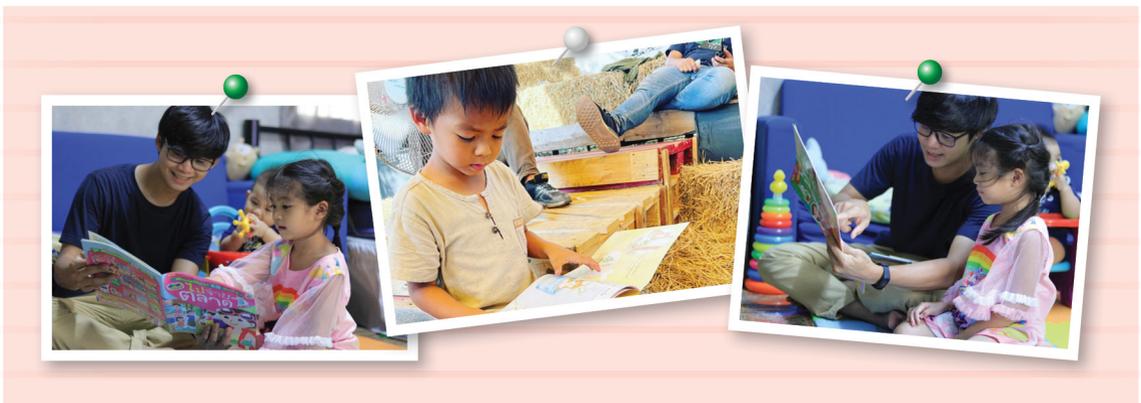

นิทานทุกคืน คุณพ่อต้องอ่านนิทานก่อนนอนทุกคืน
อย่างน้อย ๒ เล่ม”

ในชีวิตวิถีใหม่ที่ทุกคนต้องปรับตัวให้สามารถ
ทำงานและใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านแบบพื้นที่ทุ่งครุ ภายใต้งาน “มหัศจรรย์
โลกนิทานและการเรียนรู้” จึงออกแบบพื้นที่เปิด
ในฟาร์ม ขยายพื้นที่การจัดงานให้กว้างขวางขึ้น
ออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและเรียนรู้ที่
หลากหลาย เชื่อมโยงธรรมชาติ

ขยายพื้นที่การอ่านในชุมชน ไปที่สวน SAFETist
Farm โดยมีระบบคัดกรองการเข้าร่วมงานที่คณะ
ทำงานควบคุมได้ และลดความเบื่อหน่ายของ
เด็กที่อยู่แต่ในบ้านช่วงโควิด - ๑๙ เพราะมาตรการ
เฝ้าระวังลดการเข้าไปในพื้นที่เสี่ยงมาเปลี่ยนบรรยากาศ
การเรียนรู้ที่สวน

อ่านบ้านบ้าน : การอ่านเชิง ชุมชนมั่นคง

เครือข่ายสหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ (สอช.) ภายใต้ชื่อกลุ่ม “อ่านบ้านบ้าน” ในโครงการ “ชุมชนร่วมพัฒนาหัวใจของบ้าน อ่านยกกำลังสุข” ทำงานในพื้นที่ชุมชนบ้านมั่นคง แม้ในชุมชนจะประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย แต่ทีมงานก็มีความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของการใช้พื้นที่กับเด็ก การทำงานในรูปแบบทีมงาน ที่มีความเข้าใจร่วมกัน ได้ส่งต่อความรู้ไปสู่ผู้ปกครองเพื่อให้เข้าใจเห็นความสำคัญของการทำให้เด็กอยู่กับหนังสือตั้งแต่เล็ก ๆ โดยจัดให้มี “พื้นที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ในชุมชน” กับคน ๓ วัย มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และหวังผลให้ขยายสู่ชุมชนอื่น ๆ

ในปีที่ผ่านมา ทำให้ครอบครัว ด.ช.สิงห์ทรรศรินิล (น้องจ้าวสิงห์) อายุ ๑ ปี ๖ เดือน ลูกชายคนแรกของแม่ขวัญและพ่ออ๋อม เลี้ยงดูด้วยโทรศัพท์มือถือ จนเป็นเด็กสมาธิสั้น

“โดยความตั้งใจเดิมของแม่ที่จะเลี้ยงดูลูกด้วยหนังสือเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ประจวบกับมีโครงการอ่านบ้านบ้าน เข้ามาในชุมชนจึงเกิดความสนใจ และเข้าร่วมโครงการ เมื่อเข้าร่วมแล้ว ก็ได้รับการสนับสนุนหนังสือนิทานให้ไปอ่านที่บ้านกับลูก และได้รับข้อมูลความรู้ในการเลี้ยงดูลูกแต่ละช่วงวัยจากกลุ่มออนไลน์ที่แกนนำชักชวนให้เข้าร่วม จึงได้ศึกษาข้อมูลความรู้ และแลกเปลี่ยนข้อมูลการเลี้ยงลูกกันในกลุ่มดังกล่าว และนำไปปฏิบัติ รวมทั้งสร้างความเข้าใจ และให้ความรู้กับยาที่ต้องเลี้ยงหลานในเวลาที่พ่อแม่ไปทำงาน โดยเน้นไม่ให้ใช้โทรศัพท์เลี้ยงหลาน

“ทุก ๆ คืนก่อนนอน น้องจ้าวสิงห์จะมีคุณแม่หรือคุณพ่อผลัดกันอ่านนิทานให้ฟัง หรือเล่นหยิบบัตรคำสีต่าง ๆ ทำให้น้องจ้าวสิงห์มีพัฒนาการเรียนรู้เร็วมาก สามารถทำตามคำบอกได้ เช่น เก็บผ้าที่ใส่แล้วทิ้ง ตะกร้า เก็บของทิ้งในถังขยะ หยิบบัตรคำเป็นสี ๆ เป็นคำ ๆ ได้ รู้จักหยุดฟังก่อน” **‘นางสาวอังคณา ขาวเผือก’** ผู้ประสานงานกลุ่มอ่านบ้านบ้าน เล่าผลที่เกิดขึ้นอย่างภาคภูมิใจ

กลุ่มอ่านบ้านบ้าน ทำงานกับเครือข่ายบ้านมั่นคง แม้คนในชุมชนจะมีความไม่พร้อมด้านทรัพยากรและความเข้าใจ แต่ทีมงานก็มีจุดแข็งที่สำคัญคือ ฐานทุน **“คน”** เพราะทีมงานส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กเล็ก มีคนที่เข้าใจงานด้านเทคโนโลยี มีผู้ปกครองใจดีคอยสนับสนุนด้วยแรงกาย มีผู้อำนวยการเขตเข้าใจงานที่ทีมงานกำลังขับเคลื่อน

รวมทั้งฐานทุน **“งาน”** ที่คณะทำงานมีความเข้าใจเรื่องการบูรณาการ การเชื่อมโยงงาน การประสานงาน เช่น เชื่อมกับโครงการธนาคารเวลา : เก็บเวลาในการเป็นอาสาสมัครอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ร่วมมือกับนักศึกษาศาสนาบันพระปกเกล้า : ระดมทุนจัดซื้อหนังสือนิทานเล่มใหม่ และประสานคณะกรรมการกองทุนระบบหลักประกันสุขภาพเพื่อเสนอโครงการระยะต่อไป

ไม่ว่าโควิด - ๑๙ จะจากไปเมื่อไร ชีวิตวิถีใหม่ยังต้องคงอยู่ และจะกลายเป็นวิถีชีวิตปกติต่อไป เช่นเดียวกับการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านซึ่งจะต้องเดินหน้าต่อไป เพื่อพัฒนาคุณภาพคน เพื่อร่วมสร้างสรรค์สังคมสุขภาวะของทุกคน

หนังสือชุดสร้างเสริมทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม (Social Story) เพื่อเด็กออทิสติก

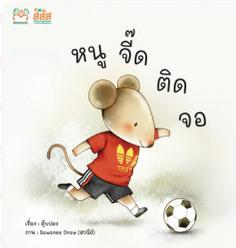
เป็นชุดหนังสือสำหรับอ่านและทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ดูแล ซึ่งอาจเป็นพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู พยาบาล กับเด็กออทิสติก เรื่องและภาพออกแบบมาเพื่อให้เด็กออทิสติกสามารถเรียนรู้ทักษะทางสังคมและปรับพฤติกรรมที่ได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ

หนังสือชุดสร้างเสริมทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม (Social Story) เพื่อเด็กออทิสติก เกิดจากความร่วมมือของสถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) และแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. สามารถดาวน์โหลดหนังสือได้ที่ www.happyreading.in.th

หนังสือเดินทางสร้างสุขเพื่อเด็กปฐมวัย

สามารถอ่านและดาวน์โหลดทุกเล่มได้ที่ www.happyreading.in.th

งานวิชาการส่งเสริมการอ่าน

สามารถอ่านและดาวน์โหลดทุกเล่มได้ที่ www.happyreading.in.th

งานวิชาการส่งเสริมการอ่าน

สามารถอ่านและดาวน์โหลดทุกเล่มได้ที่ www.happyreading.in.th

“อ่านหนังสือให้หนูฟังหน่อย”

เทคนิคการใช้หนังสือภาพอย่างสนุกสนานและมีชีวิตชีวา
เพื่อความสนุกและเพลิดเพลินของเด็ก ๆ

เริ่มง่าย ๆ อย่างนั้นละ อ่านชื่อเรื่อง อ่านชื่อผู้แต่ง
ชื่อผู้วาดบนหน้าปกของหนังสืออย่างชัดเจนชัดคำ เพื่อฝึก
ให้เด็กเกิดความเคยชิน

เวลาอ่าน ควรถือหนังสือให้มันคง แต่สามารถเคลื่อนไหว
หนังสือได้อย่างอิสระ เปิดโอกาสให้เด็กได้ดูภาพเต็มตา

เวลาอ่าน ควรอ่านอย่างมีจังหวะ ออกเสียงตามอารมณ์ของถ้อยคำ
ไม่จำเป็นต้องตัดเสียงก็ได้ การตัดเสียงทำให้เด็กสนุกก็จริง แต่อาจทำให้
เด็กจดจ่ออยู่ที่ปากของผู้เล่า ไม่สนใจตัวหนังสือหรือภาพในหนังสือ ทำให้
เด็กขาดโอกาสในการอ่านภาพ หรือทำ ความคุ้นเคยกับตัวอักษร

สามารถจับหรือถือหนังสือตามความถนัด มือหรือนิ้วของผู้อ่าน
จะต่องไม่บัง หรือบดบังภาพน้อยที่สุด เพราะภาพทุกภาพในหนังสือเด็ก
ล้วนมีความหมาย เด็ก ๆ ควรได้เห็นภาพทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ใน
หน้าหนังสือ

ถ้าเคลื่อนไหวหนังสือได้อย่างเป็นธรรมชาติก็ยิ่งทำให้เด็ก ๆ สนุก ผู้อ่าน
สามารถขยับหนังสือโยกไปมาเบา ๆ ให้ดูสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เช่น อ่านเรื่องเรือ
ก็โยกหนังสือช้า ๆ เหมือนกับเรือกำลังลอยกลางทะเล หรือใช้วิธีเปิด-ปิด
หน้าหนังสือ แทนการเปิด-ปิดประตูตามเนื้อเรื่องที่อ่าน ก็จะสามารถชักชวน
ให้เด็ก ๆ สนุกได้มากขึ้นค่ะ

ถ้าทำความเข้าใจเนื้อเรื่องก่อน
ก็จะดีมากค่ะ เพราะหากจำเรื่องราวได้
ก็จะทำให้การอ่านสั้นไหล

การจับหรือการถือหนังสือ

หนังสือสร้างสุข สมัครงานเด็กสร้างได้

2. ภาษาคืออินโหว
และอุ้งใจภาวะทางกาย
“หนังสือภาพ” นำเสนอ
เนื้อหาตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน
สร้างการรับรู้ ออกแบบเคลื่อนไหว
ให้เด็กทำตามได้
อย่างสนุกสนาน

1. พัฒนาการ
ด้านภาษา
“หนังสือภาพ”
จะใช้ภาษาที่สละสลวยหลากหลาย
และตลก เด็กได้ฟังจะบันทึก
เป็นคลังคำไว้ในสมอง
สามารถเลือกมาใช้ได้อย่างตรงม
และเหมาะสม

2. พัฒนาการ
ด้านความคิด
และสติปัญญา
“หนังสือภาพ” ช่วยจัดระบบความคิด
ให้เด็กจำเรื่องราวต่างๆ ได้ง่ายขึ้น
ตัวละครในหนังสือยังชีชวน
ให้เด็กได้เรียนรู้และเกิดทักษะ
ทางความคิด สติปัญญา

ช่วงปฐมวัย (แรกเกิด - 6 ปี)
จะมีอัตราการเจริญเติบโตของสมองสูงสุด
ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทุกด้านในช่วงอายุต่อไป
หากเด็กได้รับการกระตุ้นเสริมให้ทันสมองแตกยอดพอดี
จะเกิดการพัฒนาย่างเหมาะสม และสามารถทำอะไร
ได้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติในวันนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี
หรือที่เรียกว่า **“สมรรถนะ” (Competency)**
สมรรถนะบางเรื่อง เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติ
แต่บางด้าน **“หนังสือภาพ”** คือ **“ตัวช่วย”** ที่ดี

6. พัฒนาการ
ด้านจริยศีลธรรม
“หนังสือภาพ” มีตัวอย่าง
เป็นรูปธรรม ทำให้เด็กมีวินัย
ในการควบคุมตนเอง รู้จักระบอบารมณ์
ไม่แสดงความก้าวร้าว ไม่ทำร้ายตนเอง
ไม่ทำร้ายผู้อื่นและข้าวของ
รู้ว่าอะไรถูกหรือผิด

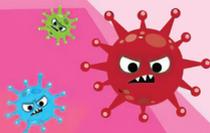
5. พัฒนาการ
ด้านสังคม
“หนังสือภาพ” เสริมทักษะ
และความสามารถในการแก้ปัญหา
ด้วยการใช้ภาษาที่ประนีประนอม
ทำให้เด็กเห็นคุณค่าของ
ความแตกต่างระหว่างบุคคล
เคารพการอยู่ร่วมกัน

4. พัฒนาการ
ด้านอารมณ์
“หนังสือภาพ”
ทำให้เด็กรู้ว่าชอบหรือไม่ชอบอะไร
เด็กได้เรียนรู้และสามารถปฏิบัติตน
ตามกฎกติกา สามารถ
ควบคุมอารมณ์

3. พัฒนาการ
ด้านจินตนาการ
และภาษาสร้างสรรค์
ภาพและถ้อยคำจากหนังสือ
สร้างจินตนาการและต่อยอด
ความคิดสร้างสรรค์
ได้หลากหลาย

ชวนเด็กปฐมวัยใส่ หน้ากากอนามัย ให้ถูกต้อง

1 ล้างมือให้สะอาดก่อนใส่
หน้ากากอนามัย

2 จับสายคล้องหูทั้ง 2 ข้าง
โดยเอาด้านสีเข้มออกด้านนอก
และขอบลวดอยู่ด้านบนสันจมูก

3 สวมหน้ากากคลุมทั้งจมูก ปาก
และคล้องสายกับหูหรือผูกให้แน่น

4 กดขอบลวดให้แนบกับ
จมูกและใบหน้า

5 ดึงขอบล่างให้คลุมใต้คาง
และแนบกับใบหน้า

6 การใส่หน้ากากอนามัย
ที่เสร็จสมบูรณ์

ผลเสีย COVID-19 เสี่ยง! เด็กติดมือถือ

พูดซ้ำ
สื่อสารน้อย

เนือยนิ่ง
ไม่ขยับ

ก้าวร้าว
ไม่เข้าสังคม

นอนน้อย
พัฒนาการช้า

สมาธิสั้น
กระทบสุขภาพ

สสส. ชวนทำมุมเล่นในบ้าน สร้างสัมพันธ์
กิน กอด นอน เล่น เล่านิทาน ทำงานบ้านร่วมกัน

ที่มา : องค์การอนามัยโลก, evoke.ie, healthychildren.org, awomanlessordinary.com

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

บริหารงานโดย “มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน”

ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ดำเนินงานด้านประสานกลไก นโยบาย และปัจจัยขยายผล

จากทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการสร้างเสริม

พฤติกรรมและวัฒนธรรมการอ่านให้เข้าถึงเด็ก และครอบครัว

เพื่อร่วมสร้างสังคมสุขภาวะ

ร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบาย โครงการ และกิจกรรม
เพื่อสร้างเสริมให้เกิดพฤติกรรมและวัฒนธรรมการอ่านเพื่อสังคมสุขภาวะได้ที่

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

๔๒๔ หมู่บ้านเงาไม้ ซอยเจริญสุขนิทวงศ์ ๖๗ แยก ๓ ถนนเจริญสุขนิทวงศ์

แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๔๒๔-๔๖๑๖ โทรสาร : ๐-๒๘๘๑-๑๘๗๗

E-mail : happy2reading@gmail.com

Website : www.happyreading.in.th

https : //www.facebook.com/HappyReadingNews (อ่านยกกำลังสุข)

นิทาน ๓ ตัวในบ้าน สานพลังรัก สร้างทักษะสมอง และทักษะชีวิตเด็ก

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

บริหารงานโดย มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

พิมพ์ด้วย Soy Ink หมึกปลอดภัย

ไม่ใช้ระบบเคลือบปกเพื่อร่วมกันดูแลโลก